

ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

МЪСЕЧНО
СПИСАНИЕ

ОРГАНЪ

НА

СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЪ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ

Редакторъ: И. И. Хранковъ.

СЪДЪРЖАНИЕ.

1. Отворено писмо до всички лозари и винари въ страната . . .	109
2. Хр. Цачевъ. По поводъ на I-ви редовенъ лозарски конгресъ . . .	111
3. И. И. Хранковъ. Лозовата пероноспора (мана) и лѣкуването ѝ . . .	116
4. М. Михайловъ. Нашиятъ задачи . . .	120
5. Р. Бѣлчевъ. Застраховкитѣ отъ градъ и опѣнителитѣ . . .	124
6. И. И. Хранковъ. Вино, Алкоголизъмъ и антиалкоголици . . .	128
7. Н. Дечевъ. Какъ трѣбва да се постави бъдещето ни лозарство . . .	130
8. К. Н. Христовичъ. Ериноза или краста по лозята . . .	134
9. И. И. Хранковъ. „Зарѣзанъ“ въ Сухиндолъ . . .	135
10. И. И. Хранковъ. Мухлявъ дѣхъ и вкусъ на вината . . .	140
11. И. И. Хранковъ. Прѣскането на лозята и цвѣтенето . . .	142
12. До господина Министра на Финанситѣ . . .	144
13. И. И. Хранковъ. За въздържатели и не въздържатели . . .	146
14. Изъ науката и практиката . . .	148
15. Съюзни и дружествени . . .	150
16. Състояние на лозята прѣзъ м. Февруари . . .	152
17. Ив. Т-въ. Свѣдѣния за лозята и други . . .	153
18. Фондъ . . .	154
19. Хроника . . .	155

ФОНДЪ

за подпомагане „Съюза на българскитѣ лозари-винари“ и
сп. „Лозарски Прѣгледъ“.

Подобно на миналитѣ години и прѣзъ настоящата ще продължава събирането на доброволни помощи за засилване на Съюза и издѣржка на списанието. Редакцията се надѣва, че всѣки лозаръ и винаръ ще внесе по нѣщо за горната цѣль.

Редакцията моли г. г. сътрудницитѣ и кореспондентитѣ ѝ да побързатъ съ изпращането на материялъ и свѣдѣния, за да не се забавя излизането на книжкитѣ.

ВАЖНО ЗА Г. Г. ЛОЗАРИТѢ.

Съобщавамъ на г. г. лозаритѣ, че тая година имамъ отлични и строго сортирани подложки и грозда облагородени върху американскитѣ лози: Монтикола, Мурведеръ 1202, 101¹⁴ и Шасла X Берландиери 41⁶; гроздата сж: перушенски Памидъ, варненски Димятъ, Зарчинъ, Шасла доре, Сензо, сливенска Шефка и Любенка.

Желающитѣ празни не се връщатъ. Цѣни достъпни всѣкому.

Гр. Сливенъ.

Съ почитане:

Никола Ив. Сарживановъ.

ЛОЗАРСКИ ПРЪГЛЕДЪ

СПИСАНИЕ НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЪ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

Годишенъ абонаментъ 40 лв. прѣдплатени за 20 печатни коли. Обявления и реклами се приематъ по споразумение. Ржкописи не се връщатъ. Всичко, което се отнася до списанието, да се изпраща до редакцията въ София, „Гурко“ 18.

Статии отъ „Лозарски Прѣгледъ“ може да бждатъ прѣпечатвани само съ разрѣшение отъ редакцията му.

Редакторъ: И. И. Хранковъ.

ОТВОРЕНО ПИСМО

ДО ВСИЧКИ ЛОЗАРИ И ВИНАРИ ВЪ СТРАНАТА.

Лозари,

Миналата година на учрѣдителния конгресъ, въпрѣки нежеланието ми, бѣхъ принуденъ да приема редакторството на „Лозарски Прѣгледъ“, като ми бѣха обещани гори и планини. А принуденъ бѣхъ, защото казано ми бѣ: „за общото дѣло, трѣбва да приемите.“ И азъ, обнадежденъ отъ многото обещания за съдѣйствие и подкрѣпа, приехъ, но печалнитѣ резултати бѣха посочени на първия редовенъ конгресъ въ края на януари т. г. Тогава азъ, имайки изобилнитѣ горчивини и неприятности отъ миналото, категорически се отказвахъ отъ всички бждащи „облаги“ и „прѣимущества“, но прѣдъ внушителното изявление на конгресиститѣ: „не, въ името и въ интереса на общата работа, Вие трѣбва, длъжни сте да приемите“, азъ приехъ, защото пакъ бѣхъ отрупанъ съ обещания за съдѣйствие и подкрѣпа. Азъ, обаче, приехъ съ изрична декларация: „ще работя, до като има срѣдства.“

Лозари,

Прѣди 4 мѣсеци, по рѣшение на Управителния съвѣтъ на Съюза, бѣ издадено (II издание) „Кратко ржководство по винарство“ отъ И. И. Хранковъ; изданието бѣ направено, защото се знаеше, че отъ такава книга всѣки лозаръ и ви-

нарь има необходима нужда. И ние всички вѣрвахме, че двѣ-тѣхъ хиляди екземпляри, въ колкото бѣ отпечатано, въ нѣколко дни ще бждатъ разграбени още повече какво цѣната му е едва 20 л. за 12 печатни коли. Уви, ето вече петия мѣсецъ оттогава и само двѣстѣ и нѣколко парчета сж похарчени, а другитѣ стоятъ въ печатницата и впоследствие трѣбва да понасямъ честитѣ и справедливи натяквания отъ послѣдната, гдѣто поне не ги дигнемъ да не имъ прѣчатъ! А тѣ не сж платени, а и ние нѣма кждѣ да ги поставимъ — толкова сме згжстени въ помѣщението!

Лозари,

Нѣма ли до сега между Васъ поне отъ най-важнитѣ лозарски центрове: Ст. Загора, Бургасъ, Анхиало, Станимака, Чирпанъ, Кортенъ, Т. Пазарджикъ, селата Кара-бунаръ, Кара-Мусалъ, Лѣсичево, Вѣтрень, Цѣрово (Т. Пазарджикско), Г. Орѣховица, Лѣсковецъ, Плѣвень, Ловечъ, Прѣславъ, Шуменъ, Варна, Свищовъ, Сухиндолъ, с. Горна-Студена (свищовско) и много още села и градове 2000 души, които съ охота да жертвуватъ по 20 л. за такава книга, която ще Ви служи прѣзъ цѣлъ животъ по работата и професията Ви? Нѣма ли поне 2000 души между десетки хиляди лозари въ България, които съ по 20 л. да пожелаеха да помогнатъ на редакцията и Съюза и да ги избавятъ отъ срама за нѣкакви 28000 л. за печатането? Неужели лозаритѣ въ България нѣматъ малко повече честолюбие и достолюбие да запазятъ престижа на организацията си, отъ която тѣй много очакватъ и искатъ? Защо до сега поне всѣко лозарско дружество не взема по 30 — 50 — 100 екземпляри и да ги прѣснѣше между членоветѣ си?

Ами не е ли още по-срамно, гдѣто органътъ на лозарската организация „Лозарски Прѣгледъ“ отъ 1 януари до сега е изплатенъ само отъ 935 души? Нима могатъ само хиляда или двѣ хиляди души да издържатъ една такава организация, когато въ България има поне 5000 лозари, които могатъ да платятъ по 40 л. за абонамента на съюзното списание? Или грамадното болшинство лозара чакатъ нищожното малцинство да прави и жертвува всичко, а тѣ на готово да се явяватъ само съ по една телеграма, когато е въпросъ за нѣкой протестъ? Или тѣ още мислятъ, както нѣкои сухи-

долци сж благоволили да подхвърлятъ, когато ние съ съгражданина имъ г. Ат. Гитевъ бѣхме отишли при тѣхъ на „Зарѣзанъ“ и ги молѣхме за съдѣйствиe: „пакъ за пари дошли“, че азъ чакамъ отъ тѣхната милостиня да живѣя? Та нима тогава ние съ Гитевъ, който похарчи стотици лелове собственни пари за себе си и за менъ и то прѣзъ най-студеното врѣме, за удоволствие и слава ли ходихме въ Сухиндолъ и Бѣла-Черкова?

Лозари,

Какво можѣхъ да сторя до сега за лозарство-винарството Ви, е на лице. Слѣдъ горното кратко изложение, обаче, на настоящето крайно печално положение, азъ се считамъ много огорченъ, обиденъ, разочарованъ и се виждамъ въ невѣзможность *при такива условия* да продължавамъ повече, слѣдователно отъ 1 юни т. г. прѣставамъ да бжда редакторъ; защото, вѣнъ отъ всичко горѣказано, азъ не мога повече да се помирявамъ съ мизерното положение, гдѣто за миналата година още не е доизплатено на всичкитѣ сътрудници! И не е ли туй подигравка?

На край считамъ за дългъ да изкажа сърдечната си благодарность на малкото съзнателни и добри лозари, които до сега морално и материялно ме подкрѣпиха, а сжщо сърдечно благодаря на нѣколкото добри и *искренни* сътрудници и моля онѣзи, на които още не е издължено, да извиняватъ.

гр. София, 15. IV. 1921.

И. И. Хранковъ.

ХР. ЦАЧЕВЪ.

По поводъ на 1-ви редовенъ лозарски конгресъ.

Успѣхътъ на всѣка професионална, културно-стопанска, економическа или просвѣтителна организация е само тогава дѣйствителенъ, когато поставената цѣль, въ името на която дадена организация е изникнала, отговаря на дѣйствителни нужди и когато членоветѣ на тази организация сж пронати отъ тази цѣль, вѣрватъ въ нейното реализиране, станали сж съзнателни нейни членове и сж готови на всички жертви за постигането на близкитѣ и далечнитѣ ѣ задачи.

Нашата съюзна организация — съюзътъ на българските лозари-винари производители — има ли такава цѣль и таквава съзнателни и прѣданни членове?

Нашиятъ съюзъ не и нищо друго освѣнъ една кооперация въ по-голѣмъ мащабъ отъ мѣстнитѣ производителни и потрѣбителни кооперации. Тази наша кооперация не е по типътъ на чиститѣ кооперации, а е съ цѣли, които ѝ даватъ характеръ на потрѣбителна и производителна кооперация, като економическа единица; но понеже, отъ друга страна, тя прѣслѣдва просвѣтителни и културни цѣли, както и професионално обединение на българските лозари-винари, било като отдѣлни или колективни членове, тя се явява и като обединителенъ съюзъ съ обществено значение, слѣдствие на което ней ѝ е поставено названието: *„Съюзъ на българските лозари-винари.“*

И именно културнитѣ, просвѣтнитѣ, научни и обществени цѣли създадоха съюза ни, прѣди още да се е покрила страната съ мѣстни лозарски и винарски кооперации и дружества, които да прѣдставятъ отъ себе си здрава основа за обединението имъ въ съюзъ. Това положение, обаче, колкото и неестествено, се наложи отъ дѣйствителността на живота, отъ изгледитѣ за лозарски кризи при неустановения стопански животъ слѣдъ съсипателнитѣ войни, които прѣживѣхме. Нуждата, слѣдователно, отъ едно лозарско централно прѣдставителство, което да дѣйствува бърже, дѣто е необходимо, за защита интереситѣ на лозаритѣ, за подигане умствения, нравствения и техническия имъ уровеньъ, за взимане законни и цѣлесъобразни мѣроприятия по подигането на лозарството и винарството като поминѣкъ у насъ, — създаде нашия съюзъ и го оформи като *лозаро-винарска кооперативна централа*, въ каквато тя трѣбва да се развие и разрастне, да се прѣчисти отъ второстепеннитѣ си цѣли, които ще се поематъ отъ мѣстнитѣ кооперации и дружества, за да остане като дѣйствателенъ съюзъ, който да насочва производството, да регулира размѣната и да организира доставкитѣ и продажбитѣ на лозарскитѣ и винарски продукти и материали. Сжщеврѣменно, изхождайки отъ обстоятелството че само науката ще издигне лозарството до неговата производствена и техническа висота, съюзътъ ще трѣбва да се развие до централенъ организаторски институтъ за лозарската наука и

техниката, а именно за нейната разработка и популяризация срѣдъ широкитѣ маси отъ производителитѣ.

Въ борбата слѣдователно съ кризитѣ въ селското стопанство и специално въ лозарското и винарско производство, въ борбата съ невѣжеството — нашата организация е необходима, не, тя е повелителна за нашия лозарь-производителъ, който въ болшинството си е дребенъ собственикъ и ако не се здружи, ако не образува своитѣ производителни кооперации — маточници, лозя и изби, ако не организира заедружно кредитъ, той ще бѣде цѣль погълнатъ отъ спекулантитѣ, отъ фалшификаторитѣ, както и отъ нечестнитѣ търговци съ спиртни питиета. Съюзътъ сжщо така е необходимъ и за едритѣ производители освѣнъ за културнитѣ си цѣли, но още и за борбата му съ фалшификациитѣ на вината, за реномиране на мѣстнитѣ лозарски и винарски продукти, които по качество да коцкуриратъ съ чуждо-страннитѣ.

Въ името на изтъкнатитѣ отъ живота и необходимостта цѣли, лозарскиятъ съюзъ е изникналъ, той има правото да сжществува, той ще сжществува, крѣпне и се развива, стига неговитѣ ръководители и членове да сж проникнати отъ тѣзи цѣли и неуморно, тактично и прѣданно да работятъ за реализирането имъ.

Съзнателни и прѣданни членове на дѣлото — това е прѣди всичко най-важното за неговиятъ успѣхъ. Такива членове лозарската организация има, но тѣ сж малцина, затова и закрѣпването и разширението на лозарския съюзъ ще върви доста трудно съ рискъ даже на врѣменни или рѣшителни неуспѣхи и разстройство, ако малцината будни и прѣданни членове — лични и колективни, не дѣйствуватъ съ всички срѣдства за стѣгнатостта на организацията, за привличане повече членове чрѣзъ агитация и поставяне конкретни цѣли на мѣстна почва, около която да могатъ да се групиратъ повече членове за образуване мѣстни кооперации. Рѣшителна роль въ това отношение ще изиграятъ кооперативнитѣ изби.

Задачата, слѣдователно, на ръководителитѣ и членоветѣ на съюза е доста тежка, даже непосилна. Това се видѣ на току-що станалия и закритъ конгресъ, състоялъ се на 31 януари и 1 февруари н. г. Конгресътъ не бѣше достатъчно посѣтенъ, констатира се малкото число на съюзнитѣ членове

и малкото число на платенитѣ абонати на дружествения органъ. Констатира се, отъ друга страна, че, благодарение на редовнитѣ членове и абонати, а особено на щедритѣ дарители, могло е да се продължи издаването на списанието, макаръ и съ доста голѣмъ дългъ, който ще трѣбва да се изплати сега.

Това изкуствено положение, обаче, не може да продължава. Щедритѣ дарители и благодѣтели могатъ дѣйствително да укажатъ за критически моменти помощитѣ си, тѣ могатъ да спасятъ съюза отъ извѣстно затруднение, но това не може, а и не бива да продължава и се въвежда въ система. Единъ дѣенъ съюзъ, една жизнеспособна кооперативна централа, не може да разчита и не може да зависи отъ врѣмenni пощи. Тя може да съществува и дѣйствува само при сигурни и редовни постѣпления, а на врѣмennитѣ и случайни помощи и постѣпления ще разчита на второ мѣсто и за извънредни разходи. На такива редовни приходи съюзътъ може да разчита само на привличане повече членове, на записване повече дѣловъ капиталъ, на записване повече и прѣдварително платени абонати, както и на пласиране издаденитѣ отъ съюза книги, което да стане като съзнателно задължение.

Ето защо слѣдъ конгреса трѣбва всички да бждемъ на поста си и на неуморна работа. Необходимъ е малко повече трудъ, необходими сж и малко повече материални жертви и малко повече усилия, но безъ това е невъзможно да се отиде на добъръ край. Нека се запомни отъ всѣки производител лозаръ-винаръ, че ако не се здружи, нѣма да бжде чутъ отъ дѣто трѣбва; ако не се здружи въ силни и мощни дружества, нѣма да може да отстоява интереситѣ си; ако не издигне своя мощна централа, нѣма да има силно колективно прѣдставителство, което да бжде стражъ на интереситѣ му.

За тази цѣль е необходимо:

1. всички производители лозари-винари да се обединятъ въ мѣстни дружества и кооперации съ голѣмъ дѣловъ капиталъ;
2. всички мѣстни лозаро-винарски дружества и кооперации да влѣзатъ като колективни членове на съюза сжщо така съ повече дѣловъ капиталъ;

3. всички лозари-винари, които нѣматъ условия за мѣстни дружества, да се запишатъ за лични членове на съюза;

4. всички членове на мѣстнитѣ дружества и кооперации, както и тѣзи на съюза, да си вмѣнятъ въ дългъ да бждатъ изправни, да дѣйствуватъ за привличане повече членове, да получаватъ дружественото списание и издания и способствуватъ за разпространението имъ масово;

5. да влѣзятъ въ редовни сношения съ съюза за задружни доставки и продажби;

6. управлението на съюза да развие максимумъ енергия и разбиране по организацията на отдѣлнитѣ дружества;

7. както отдѣлнитѣ дружества, така и съюза да развиятъ най-интензивна дѣйность по просвѣтата, защото само въ науката и просвѣтата е залога за всѣко прѣуспѣване;

8. да се въведе въ правило, щото при всѣки интимни или тържествени срѣщи да се събиратъ волни пожертвувания за съюзния фондъ и списанието и

10. заможнитѣ съюзни членове нека направятъ великолѣпния жестъ да подпомогнатъ сега съюза, за да може да се посрѣщнатъ доста голѣмитѣ задължения и се улесни управлението на съюза, за да може то да организира дѣйността си тъй, както трѣбва да бжде. Нека никой не си прави илюзия, че може да се направи нѣщо безъ материални срѣдства и че е достатъчно да се избере управителенъ съвѣтъ и зарегистрира фирмата въ окржния съдъ, за да има дружество и съюзъ.

Лозаритѣ у насъ сж достатъчно просвѣтени и ние вѣрваме, че тѣ нѣма да закѣснѣятъ да се организиратъ въ съюза и дадатъ примѣръ и на другитѣ производителни слоеве у насъ, останали назадъ въ въ това отношение. Прочее, всички лозари въ съюза, всички съюзни членове на поста си!

И. И. ХРАНКОВЪ.

Лозовата пероноспора (манà) и дѣкуването ѝ.

Кога да се прѣска противъ нея?

Пероноспората, извѣстна между лозаритѣ подъ името манà, е една отъ най-опустошителнитѣ болести. У насъ тя вече нѣколко години върлува, причинява грамадни врѣди и загуби, а миналата година бѣ катастрофална за цѣла България.

Прѣдъ видъ на горното и макаръ че прѣзъ миналитѣ години сме говорили и писали за нея, намираме за неизлишно и наврѣменно да се повърнемъ на въпроса. Прѣди всичко нужно е да отбѣлѣжимъ какво у насъ повечето лозари не приготвятъ добръ, правиленъ и *точенъ* разтворъ за прѣскане; а това е една отъ причинитѣ за многото и чести неуспѣхи отъ прѣскането — затуй има и днесъ лозари, които казватъ: „ха, прѣскането ли? та и то гори листата“. А други: „прѣскането не помага противъ манàта“. Въ сжщностъ, обаче, и еднитѣ и другитѣ сж въ заблуждение. И ето защо ние пакъ ще кажемъ какво при приготвянето на разтвора за прѣскане *не само не е нужно, но е и врѣдно тегленето на варьта*. Не е нужно затуй, защото употребяваната варъ бива повече или по-малко не чиста — тя съдържа, както всѣки знае, разни примѣси, слѣдователно дѣйствието ѝ е различно. Отъ туй пкъ слѣдва, че колкото и точно да се прѣтегли (отмѣри) варьта, не е възможно да се приготви *точенъ* разтворъ. А щомъ приготвения разтворъ не е *точенъ*, въ резултатъ ще имаме неуспѣхъ и врѣда.

Слѣдъ горѣказаното нужно е да отбѣлѣжимъ какво *най-сигурното и точно* приготвяне на разтвора става съ помощта на така нареченитѣ *реактивни книжки*. Отъ тѣхъ се употребяватъ *лакмусова синя и фенолфталеинова бѣла*. Та хива книжки всѣки може да си достави отъ всѣка аптека или дрогерия и съ тѣхъ може всѣки да си послужи — и най-неграмотния; съ тѣзи книжки сме си служили прѣзъ 15 години и винаги съ пълненъ успѣхъ.

Ето и самия начинъ за работене съ тѣхъ: имаме напр. да приготвимъ общъ разтворъ отъ 100 литри. Въ единъ дървенъ сждъ (никога не металенъ) се разтваря синия камѣкъ; разтварянето да се извършва съ студена вода, а не съ го-

реща, както нѣкои правятъ. Въ другъ сждѣ се приготвя варовития разтворъ, като варѣта се взема произволно, но винаги се гледа да се вземе повечко. Слѣдъ приготвянето на двата разтвора, се пристѣпя къмъ размѣсването имъ. При послѣдното ще си служимъ съ реактивнитѣ книжки и то тѣй: 1) ако си служимъ съ синята лакмусова, най-първо ще я потопимъ (едно малко парченце) въ разтвора отъ синия камѣкъ вслѣдствие на което тя ще почервенѣе. Подирѣ туй ще се почне сипване (по-малко и постепенно) на варовития разтворъ и сжщеврѣменно ще се бърка съ нѣкаква дървена бъркачка. Едноврѣменно съ сипването и бъркането ще се потопва, на често, червената книжка до тогава до като почне да става пакъ синя. Това промѣнение въ цвѣта на книжката показва, че сипаната варъ въ синъ-камѣковия разтворъ е неутрализирала свободната сѣрна киселина въ послѣдния. Съ сжщата книжка, и споредъ казаното, ще си послужимъ да направимъ общия разтворъ или слабо киселъ, който е за прѣдпочитане, или неутраленъ. Значи да сипемъ *точно* нужното количество варъ, ще ни послужи реактивната книжка — промѣнението на цвѣта ѝ. 2) Ако ли пъкъ си служимъ съ фенолфтайленовата книжка, ще сипваме отъ варовития разтворъ до тогава *до като бѣлия ѝ цвѣтъ се измѣни въ розовъ*. И тукъ ще постѣпимъ споредъ случая — дали общия разтворъ да оставимъ киселъ или неутраленъ.

Отъ смѣсването на варовития съ синъ-камѣковия разтворъ се образува калциевъ сулфатъ (гипсъ) и хидратенъ мѣденъ окисъ, който е неразтворимъ. За да укаже разтвора, веднага слѣдъ прѣскането, своето убийствено дѣйствие върху споритѣ (сѣменцата) на пероноспората, трѣбва да се остави слабо киселъ за да има мѣдъ въ разтворено и лесно разтворимо състояние въ форма на сулфатъ. Постепенното пъкъ и продължително дѣйствие на разтвора е усигорено отъ хидратния мѣденъ окисъ. Именно това послѣдно съединение, подъ дѣйствието на атмосферната вжгленна киселина, се прѣвръща първо въ неразтворимъ неутраленъ карбонатъ, а подирѣ въ разтворимъ бикарбонатъ. Този послѣдния ще попрѣчи прокълняването на попадналитѣ по-късно спори върху лозовитѣ листа, слѣдователно ще попрѣчи заразяването на послѣднитѣ.

Горѣизложеното сторихме за да се схване отъ всѣкого

лошия резултатъ отъ лошо приготвения разтворъ какъвто често правятъ у насъ. Именно тукъ се срѣщатъ два случая: 1) въ общия разтворъ остава въ голѣмо количество разтворена мѣдь; такъвъ разтворъ причинява изгаряне по листата, което се е случвало на много мѣста и 2) общия разтворъ не съдържа нито слѣда отъ разтворена мѣдь поради многото прибавена варь; такъвъ разтворъ не може да прояви веднага своето смъртоносно дѣйствиe върху споритѣ и ето защо прѣскането, съ подобенъ разтворъ, въ повечето случаи, бива неуспѣшно. На такъвъ разтворъ, отъ една страна, се дължи голѣмото поврѣждане на лозята прѣзъ послѣднитѣ години, а отъ друга — на много късното прѣскане, слѣдъ появяването на пероноспората.

Отъ току що казаното слѣдва, че едно отъ първитѣ условия да имаме добъръ или лошъ резултатъ отъ прѣскането, е да прѣскаме рано — прѣди появяване на пероноспората. Тукъ, обаче, се поражда другъ важенъ въпросъ — колко рано или кога именно трѣбва да се прѣска? Защото, както много ранното тъй и късното прѣскане, може да бѣде неефикасно — безполезно. Да се отговори, обаче, съвършенно положително на този въпросъ е, сега за сега, невъзможно. Съ други думи невъзможно е да се каже, че 1-то прѣскане трѣбва да се извърши тогава или тогава, II-то тогава и пр., защото периода за извършване прѣсканията е въ прѣма и тѣсна зависимостъ отъ състоянието на атмосферата — температурата и влагата, а впоследствие отъ растежа на самата лоза.

Че подходящи влага и топлина сж необходими за развитието на пероноспорнитѣ спори (сѣменца), това е вече извѣстно. И отъ послѣднитѣ основни изучвания на извѣстния френски професоръ по лозарството г. Ravaz и сътрудника му Verge се вижда, че най-подходящитѣ топлина и влага за развитието и размножаването на пероноспората сж за първата 20—25° C, а за втората 97—100% по хигрометѣра, т. е една атмосфера наситена или почти наситена съ влага. Отъ току що казаното излиза, че термометѣра, хигрометѣра и барометѣра се явяватъ като много важни помощници за опрѣждане подходящитѣ моменти и периоди за прѣсканията. И отъ извѣстно врѣме се доста ползуватъ отъ съвмѣстнитѣ данни произходящи отъ горѣизложенитѣ физически уреди отъ една страна, а отъ друга — растежа на лозата. Отъ тукъ се е

явила и приложила идеята въ Франция за създаване на специални станции (Stations d'avertissements), които иматъ за цѣль да указватъ на лозаритѣ подходящитѣ моменти за извършване прѣсканията. Въ тѣзи станции земледѣлската метеорология е намѣрила най-добро приложение и използване. И трѣбва да се отбѣлѣжи, че тѣзи нови институти даватъ вече, съ относителна точностъ, нужнитѣ свѣдѣния на лозаритѣ. *Желателно и врѣме е и у насъ да се обзаведаатъ тѣзи полезни станции на първо врѣме поне при всѣка земледѣлска катедра и при всичкитѣ земледѣлски училища.*

У насъ сега ние прѣпорѣчваме на нашитѣ лозари да почватъ съ 1-то прѣскане щомъ прѣдугадятъ*), че приближава дъждовно и бурно врѣме и когато по-младитѣ ластарчета има напълно сформировани листца; така трѣбва да почватъ особено онѣзи лозари, които иматъ повечко лозя съ разчетъ да свършатъ до настѣпването на критическия моментъ.

Слѣдъ 1-то прѣскане добрѣ би било да се извършатъ послѣдующитѣ всѣки 8—10 дни (въ зависимостъ условията за развитието на болестята), защото, срѣдно, толкова врѣме е нужно отъ заразяването на листата, за инкубационния периодъ и образуването на нови конидии, отъ които ще излѣзятъ нови спори за бъдащитѣ заразявания. Тѣй или иначе прѣсканията трѣбва да бждатъ особено енергични отъ разлистването до прѣцѣфтяването, защото прѣзъ този периодъ растенето на зеленитѣ лозови части е, сравнително, най-силно и защото тогава става постепенно и постоянно образуване на нови листа, слѣдователно прѣзъ казания периодъ поменатитѣ лозови части сж най-чувствителни и възприемливи къмъ заразяване.

Независимо отъ горѣизложеното ще посочимъ и слѣдния практически начинъ — лесенъ и удобенъ за приложение отъ всѣкого, който би желалъ да си послужи съ него за узнаване приблизително момента за прѣскането и особено за пролѣтния периодъ. Този начинъ се състои въ слѣдене и бѣлѣжене хода на растежа. За тази цѣль, още отъ началото на развитието на лозовитѣ лѣтораста, се побиватъ, до десетина лози, гладки и прави лѣтви о които се привързва по единъ лѣторастъ. Всѣки день се бѣлѣжи, върху лѣтвитѣ, до кждѣто сж

*) А мнозина знаятъ и могатъ да прѣаугадатъ.

стигнали върховетъ на лѣтораститъ, по който начинъ се добива интересно графическо изображение за хода на растенето. Щомъ се забѣлѣжи, че чѣртичкитъ върху лѣтвитъ, означаващи размѣра на ежедневнитъ прирѣсти на лѣтораститъ, се приближаватъ, което значи че растежа ослабва, може да се мисли че критическиятъ периодъ за прѣскането наближава. А то е защото ослабването на вегитацията, по него врѣме, е обикновенно слѣдствие на атмосферното охлаждение, което, въ повечето случаи, бива послѣдвано, прѣзъ пролѣтътъ и лѣтото, отъ бурно затопляне. И, дѣйствително, който е слѣдилъ условията, при които сж се явявали и развивали, особено силнитъ и опустошителнитъ заразявания на пероноспората, ще да е забѣлѣзалъ, че тѣ сж съвпадали съ тѣхъ — съ горѣпосоченитъ условия. Ето тукъ пакъ релефно изпъква голѣмата полза отъ съпоставянето на даннитъ добити отъ растежа на самата лоза съ тѣзи дадени отъ мѣстнитъ показания на термометъра, хигрометъра и барометъра за узнаване, макаръ и съ относителна точностъ, периода за прѣскането.

Горнитъ си бѣлѣжки ще свършимъ съ слѣдното: *винаги и при каквито условия да сме, трѣбва да смятаме и гледаме да извършимъ I-то прѣскане рано — прѣди появяването на пероноспората.*

М. МИХАИЛОВЪ.

Нашитъ задачи.

(Продължава отъ кн. III).

Конкуренцията на фалшифициранитъ вина заставя дори и добросъвѣстнитъ лозари да петиотизиратъ за да могатъ да продадатъ на по-ниска цѣна гроздовото си вино безъ загуба. Другояче е невъзможно. Никой не може да скръсти рѣцъ и да чака конкуренцията да го убие. Не е по силитъ на единици по отдѣлно да се борятъ съ фалшификацията и петиота. Това е едно масово обществено зло, противъ което трѣбва да се противопостави организираната сила на държавата, лозаритъ и обществото. Дори много интелигентни лозари, макаръ че съзнаватъ лошитъ послѣдци отъ петиотизирането

за поминѣтка имъ, петиотизиратъ за да запазятъ съществуването си като лозари, до когато е възможно. Този грѣхъ иматъ болшинството български лозари. Отъ него ще се избавятъ само чрѣзъ организиранъ само контролъ. Никакво морално въздѣйствиe не може да помогне въ случая. Само прѣдъ организирания контролъ ще отстѣпи фалшификацията, защото всички ще бждатъ поставени при еднакви условия на производство и продажба. Угрозата да бждатъ хванати и наказани, ще въздѣйствува на спекулантитѣ фалшификатори да се откажатъ отъ рискования си занаятъ. Лозаритѣ не трѣбва да очакватъ всичко на готово отъ държавата. Въпрѣки голѣмото стопанско значение на лозарството и въпрѣки грижитѣ и срѣдствата, които държавата харчи за прѣуспѣването му, малка е надеждата сама тя да поведе една силна и резултатна борба противъ фалшификацията на вината. Лозаритѣ могатъ да искатъ отъ държавата само закрилата на закона и създаване условия за сериозна борба, а самата борба трѣбва да се води отъ самитѣ лозари чрѣзъ своитѣ дружества и съюзи.

Наивно би било да мислимъ, че дори при най-уменъ и строгъ законъ и при най-широкъ контролъ, ще може абсолютно да се унищожи фалшификацията на виното и другитѣ гроздови продукти. Лозаритѣ трѣбва да бждатъ доволни, ако тя бжде намалена поне 70%.

Разбира се при това дребно лозарство, каквото го иматъ по 5—10 декари, прѣснато въ сто хиляди стопанства, контролтѣ върху производителитѣ да не петиотизиратъ е много трудна работа. Това е особено вѣрно за селата. Ето защо трѣбва да се работи за обединението на дребнитѣ и срѣдни лозари въ кооперативни изби. Тѣзи кооперации ни се налагатъ и отъ друга много важна причина. Винарството е деликатенъ и капризенъ занаятъ. Да се произведе добро и трайно вино, се искатъ редъ условия, които не сж по силитѣ на дребния производител. Това, обаче, което не е по силитѣ на единъ човѣкъ, е лесно за множеството. Съюзени 50—100 лозари, съ по 5—10 декари, съ общи срѣдства, могатъ да си построятъ отлична изба съ всички необходими пособия и да издържатъ единъ добъръ специалистъ. Тогава ще може да се приготвятъ хубави, отъ опрѣдѣленъ типъ и трайни вина, които ще привличатъ консуматоритѣ. Мжтнитѣ, киселитѣ, съ лошъ дѣхъ и пр. вина ще се изгубятъ отъ пазаря. Безъ да

произвеждаме добро и отъ опредѣленъ типъ вино, ще губимъ пазаря, а биреното производство и чуждитъ вина ще печел-
лятъ все повече почва.

Българскиятъ консуматоръ не познава вкусътъ на чистото гроздово вино, той свикна съ този на петиота и другитъ фалшиви вина. Трѣбва да се създаде модерна винарска индустрия. Дребнитъ лозари ще изкарватъ добра стока само чрѣзъ кооперативна изба. Чрѣзъ нея тѣ ще реализиратъ, и по-голѣми приходи. Прочее, нека се заработи въ това направление. Кооперативна изба може да се направи въ всѣмко лозарско село или градъ. Специалистътъ при нея, освѣтъ, ще ще приготвя вината, ще бжде учителъ и съвѣтникъ на лозаритъ. Ние все още не сме добри лозари. Отгледването на лозята не е задоволително. Грѣшкитъ при изборъ на мѣстото за лозе, на подложкитъ, калемитъ, борбата съ болеститѣ и пр., все още се повтарятъ. Съ подобрене на лозарската техника, ще се увеличи и плодородието. Българскиятъ лозааръ трѣбва още много да учи. А това най-бързо и лесно ще стане чрѣзъ специалиста, който ще ръководи кооперативната изба. Той винаги ще бжде между самитъ лозари. Свободнитъ работни дни ще минаватъ въ приятни и поучителни бесѣди по лозарството и стопанството, а прѣзъ работното врѣме специалистътъ непосредствено въ лозето ще показва извършването на всички работи. Слѣдвайки този пътъ на работа, българското лозарство въ кратко врѣме ще се прѣобрази, ще има отъ чисти сортове добръ обработени и високо доходни лозя. Това ще има за послѣдница намаляване производствената цѣна на гроздето и виното и няма да има причини за надмощие на бирата.

Този е пътя по който трѣбва да върви българскиятъ лозаръ. Това е и задачата на съюза на българскитъ лозаари. Тия интелигентни лозари, които виждатъ нѣщата, каквито са си и които милѣятъ за бъдещето на лозарството ни, трѣбва да слѣятъ силитъ си и обединени въ дружества, а послѣднитъ въ съюза на лозаритъ, да се направи, каквото е възможно, за да се спаси този важенъ поминъкъ.

Респективната държавна власть трѣбва да създаде необходимото законоположение противъ петиотизирането и фалшификацията на виното и необходимитъ за приложението му институти. Обаче всѣкой законъ въ това отношение би соост-

наль безрезультатенъ, ако не се организира въ най-широкъ размѣръ приложението му. Тукъ българскитѣ лозари трѣбва да изпълнятъ дълга си. Държавата трѣбва да уреди необходимитѣ винарски станции за изучаване мѣстнитѣ типове вина и установяване възможнитѣ отклонения. Съюзътъ на лозаритѣ и лозарскитѣ дружества да организиратъ контрола върху търговци, кръчмари и лозари съ една гжста мрѣжа свои хора. За такава борба сж необходими много срѣдства. Лозаритѣ трѣбва да ги дадатъ. Това е необходимо и справедливо. Но българскитѣ лозари, дали ще разбератъ наложителността на такава жертва? Това е твърдѣ съмнително. Доброволно такава сума тѣ нѣма да дадатъ. А безъ срѣдства борбата е невъзможна и кризата неизбежна. По силата, обаче, на едно законоположение, съ което би се задължилъ всѣкой производител-лозарь да плаща напр. по 1 стотинка за всѣкой произведенъ литъръ вино и отъ тѣзи срѣдства да се образува фондъ за борба съ фалшификацията и петиота, никой лозарь не би почувствувалъ това като тежестъ, защото ще бжде незначителенъ налогъ. Ако срѣдното производство вино въ страната е 70 милиона литри, то за фонда биха се получили 700 хиляди лева. Това е значителна сума, съ която би могло да се води планомѣрна и резултатна борба съ злото на родното ни лозарство. Фондътъ може да се управлява отъ прѣдставителитѣ на лозаритѣ и делегатъ на Министерството на Земледѣлието.

Тѣй подигнатъ този въпросъ, увѣренъ съмъ, че на много ще се види наивенъ и фантастиченъ. Азъ, обаче, вѣрвамъ, че е добръ поставенъ и изпълнението му не е трудно. Затова отправямъ молба къмъ лозарскитѣ дружества и интелигентнитѣ лозари да помислятъ по този въпросъ и, ако намѣрятъ че такъвъ единъ незначителенъ данѣкъ отъ лозаритѣ ще бжде полезенъ за самитѣ тѣхъ, нека въ общи събрания го обсъдятъ и съ резолюции поискатъ отъ Министерството на Земледѣлието и Съюза на лозаритѣ да се създаде необходимото за това законоположение.

Въ Франция борбата противъ фалшификацията на вината се води главно отъ лозарскитѣ сдружавания и съюзи. Французкитѣ лозари харчатъ много срѣдства за тая борба, обаче тѣ сж съ съзнанието, че харчатъ за себе си. Плодътъ отъ тази борба е за самитѣ тѣхъ. Тежката лозарска криза

въ Франция се отстрани съ такава борба. Ние сме длъжни да се учимъ отъ тѣзи, които сж прѣдъ насъ. Нека не очакваме милость и подаяния. Необходимостта да живѣемъ ни заставя да вървимъ по пѣтя, който носи напрѣдъкъ и здравина за поминъка ни. Нека разчистимъ пѣтя на напрѣдка, който е прѣпрѣченъ отъ петиота, фалшификацията, конкуренцията на бирата и чуждитъ вина. Но това е възможно, когато всички български лозари се сдружатъ въ свои дружества, когато дребнитъ и срѣдни лозари се сдружатъ въ кооперативни изби, а всички тѣ — въ съюза на българскитъ лозари. Така ще се отстрани нелоялната конкаренция на петиота и фалшивитъ вина, ще се повдигне лозарската и винарската техника, ще се увеличи и подобри лозарското производство. Родното ни лозарство ще бжде спасено, ще се спаси поминъкътъ на стотици хиляди български граждани и съ това ще се допринесе за спокойствието и благоденствието на отечеството ни.

Бждащето на лозарството ни е въ рѣцѣтъ на лозаритъ. Ще могатъ ли тѣ да си създадатъ по-добро бждаще?

Р. БЪЛЧЕВЪ, у-ль
с. Гор. Студена.

Застраховкитъ отъ градъ и оцѣнителитъ.

Една отъ най-отличителнитъ чѣрти на съврѣменната държава е колективизъма, общността между нейнитъ членове. И, дѣйствително, ако този принципъ не сжществуваше, то самата държава не би имала днешния образъ; тя би приличила на общежитие отъ прѣдисторическата епоха. Важното въ случая е да се знае отъ кждѣ се е породилъ тоя духъ на сближеностъ между индивидитъ на отдѣлнитъ общества. За биолога това не съставлява никаква трудност. Законътъ за самосъхранение и запазване на рода е импулсиралъ първобитния човѣкъ и го е потиквалъ къмъ образуване днешната държава. Бързамъ, обаче, да отбѣлѣжа, че днесъ въ този инстинктъ на човѣка има и външенъ натискъ, който въ повечето случаи отклонява индивида отъ естествения му пѣтъ.

Въ економическия си животъ отдѣлнитѣ индивиди и самитѣ общества сжщо тѣй трѣбва да слѣдятъ висшитѣ принципи на природата.

Слѣдъ горнитѣ мисли, нека разгледамъ закона за застраховкитѣ на земеделскитѣ култури въ свръзка съ самитѣ приложители-оцѣнителитѣ, на този законъ. Въ много българи се е сложило убеждението, че извѣстни закони въ насъ сж добри, но само изпълнителитѣ имъ ги правятъ лоши и неприложими. За слабитѣ резултати по прилагане закона за градобитнината, съ най-голѣма положителностъ, може да се каже, сж виновни мѣстнитѣ оцѣнители, които Банката делегира.

Колкото се отнася до въпроса, когото уважаемитѣ Петковъ и Хр. Цачевъ разгледаха въ м. годишнина на „Лозарски Прѣгледъ“ — задължителна и факултативна да бжде застраховката, менъ се иска да взема страната на първия. Безъ да доказвамъ прѣимуществата на колективнитѣ прѣдприятия било въ търговията, индустрията или земедѣлието, азъ ще отида по-далеко. Когато човѣчеството достигне до оня стадий на развитие, при който отъ взаимно-изтрѣбителнитѣ войни и поменъ не ще има, то все пакъ новото човѣчество ще има врагове. Тия послѣднитѣ ще бждатъ стихийтѣ природни, които едва биха могли да се побѣдятъ нѣкога. Въ този случай ще трѣбва цѣлото общество само да помогне на пострадалия, както днесъ при варварското нахлуване на противника въ извѣстна мѣстностъ не се изоставятъ само локалнитѣ жители да се броятъ, а имъ се притича на помощ колективитетата. Изхождайки отъ горнитѣ съображения, азъ мисля, че въпросътъ за по широката и даже задължителна застраховка трѣбва наново проучване независимо отъ това, че въ миналото тя прѣтърпѣ крахъ по много и много причини.

Не е нужно да изнасямъ ежегоднитѣ числа на застрахованитѣ при Б. Ц. К. Б. отъ влизане въ сила на закона до изтеклата 1920 г., за да се види тенденцията на едно силно спадане. Самъ г-нъ Цачевъ въ статията си (кн. 6. год. V) казва, че никога числото на застрахованитѣ не надминавало 38,000, а прѣзъ 1920 година то едва достигнало 13000.

Нека подиримъ причинитѣ, които заставятъ застрахованитѣ ежегодно да се отказватъ отъ тоя доброволенъ данъкъ-застраховка отъ градъ.

Като провинциаленъ оцѣнителъ на Банката м. г. азъ имахъ възможността непосредствено да чуя и видя защо хората бѣгатъ. Прѣдварително трѣбва да отбѣлѣжимъ, че макаръ цѣло десетолѣтие да сжествува закона, той е много малко познатъ на широката земеделска маса. Къмъ застраховка прибѣгватъ изключително едри лозари отъ интелигенцията, както и нѣкои земеделци. Но и тия, тъй да кажа, съзнателни членове на застрахователния отдѣлъ при Банката, бѣгатъ.

Всѣки застрахованъ е доволенъ да плати на Банката и си прибере плода здравъ. Но ето, необятната природа, слѣдъ силния пекъ, започне да бѣлва цѣли планини мжтни облаци; затрѣщи, загърми, извие нѣкой ураганъ, зашибатъ леденитѣ зърна, често пжти колкото кокоши яйца, и въ мигъ цѣлъ трудъ, цѣло богатство изчезва! Гледашъ и не вѣрвашъ очитѣ си, но факта си е фактъ — градътъ отнесалъ всѣка надежда. Остава само една искра: да се иска оцѣнителъ. Заявятъ пострадалиятъ членове и чакатъ негово височество оцѣнителътъ. И не знаемъ защо Банката не си изработи прѣдварителни районни скици и при нужда да изпраща по-близки лица, ами като падне града, че като смути чиновникитѣ въ застрахователното отдѣление, че единъ и сжщъ оцѣнителъ ще получи нѣколко телеграми за едно и сжщо село или на нѣколко души ще се даде сѣ единъ и сжщъ маршрутъ.

Дойде оцѣнителътъ. Отидемъ въ лозята или нивитѣ. Човѣкътъ върви отдѣленъ отъ групата и тайно държи ли бѣлѣжки държи. Върнемъ се. Ако господство му поиска да дойде слѣдъ нѣколко дни, ще каже, че е направилъ *прѣдварителна оцѣнка*, която пострадалиятъ не знаятъ. Ще дойдатъ втори пжтъ, когато лозето отъ влагата се усмихне, ранитѣ позалѣятъ, а чепкитѣ се позаровятъ, защото може да се и прѣкопае до тогава. Каже ти се една оцѣнка, която съвсѣмъ не дава сжщността на загубата, и ти си кажешъ: „толкова ще ме видите до година“. Не сж рѣдки случаитѣ, дѣто на по-интелигентнитѣ лозари и кръчмари, защото погостили, почерпили оцѣнителя, ще иматъ по-високъ $\%$ загуби, а чиновцитѣ по-нискъ. Това още повече възмущава.

Съ менъ лѣтосъ се случи слѣдното: убива ми се лозето въ Караисенско землище. Оцѣнителътъ вѣщъ, честенъ до колкото трѣбва. Не ме извикватъ при прѣгледа. Срѣщаме

се и питамъ — какъвъ % ми прѣдвидѣ? : — 30% каже. А загубата не бѣ по-долу отъ 60%, защото отъ 3 постава по м. година, тази взехъ $\frac{1}{2}$. Кога отидохъ въ Банката, намирамъ 20%!

Отивамъ въ Свищовъ на втора прѣоцѣнка.

Първиятъ оцѣнителъ казалъ на всички, че прѣдвидѣлъ извѣстни загуби, но не ги казалъ. Занасямъ азъ описитѣ и казвамъ на хората, че нищо не имъ е прѣдвидено освѣнъ на двама души! Всички псуватъ и ругаятъ! А слѣдитѣ на града се виждатъ. Какви членове искате въ такива случаи, господа?

Не, колеги оцѣнители. Вие само пакостъ нанасяте на общото дѣло, а косвено и на Банката. Азъ оцѣнявамъ лозя и ниви. Отиваме въ нивата — кметъ, секр. бирникъ и всички пострадали. Събиратъ се около менъ. И започвамъ азъ Сократовски. Има ли нѣкой да не познава този мѣдрецъ на древността? Кждѣ има ударено, колко чепки има на главината, колко по земята, колко ранени прѣчки и чепки и пр. Най-послѣ питамъ азъ: „какво намирате, Господа?“ И знаете ли, за Ваша изненада, азъ чувахъ сѣ справедлива оцѣнка. Азъ давамъ само напѣтствия, поставямъ въпроситѣ, прѣдпазвамъ отъ заблуждения. Въ края на крайщата всички се връщаме доволни.

Да, доволни останаха потърпевшитѣ не дѣто е миналъ облъка, а дѣто еднажъ отъ толкова години срѣщнали справедливъ оцѣнителъ. Добавямъ още за успокоение на колегитѣ, че на лозята дадохме 10%, на ечмици 20—30%, и на жита 20—25%.

Азъ не отричамъ непримиримостъта и недоволството на нашия селянинъ, но, когато обърнешъ внимание на чувствата и разума му, и той е човѣкъ, и той съзнава.

Прочее, за да може Банката и нейнитѣ клиенти въ застрахователния отдѣлъ да останатъ доволни отъ закона за застраховкитѣ на земледѣлскитѣ култури, трѣбва оцѣнителитѣ да гледатъ още при първо явяване да убѣдятъ пострадалитѣ въ истинския % на загуби.

И. И. ХРАНКОВЪ.

Вино, Алкохолизъмъ и Антиалкохолици.*)

Че алкохолизъмътъ е едно свѣтовно общественно зло, противъ което всѣки разуменъ човѣкъ трѣбва разумно да противодѣйствува, въ това нѣма и не може да има споръ. Тѣй поставенъ въпроса слѣдва логически, че *всѣки разуменъ човѣкъ е антиалкохоликъ*, както е въ дѣйствителностъ. Като е тѣй пита се тогава защо извѣстна категория хора въ чуждитѣ страни, а по подобие на тѣхъ — по подражание, и у насъ се наричатъ „въздържатели“ (!?) и разправятъ, че само тѣ сж борцитѣ противъ алкохолизма? Нимѣ нашитѣ тѣй, „наречени“ въздържатели искрено вѣрватъ, че принасятъ полза на себе си, на учението си и на обществото съ *топтанжійската* си проповѣдь, че всички спиртни питиета сж отрова — не ги употребявайте? Нимѣ пушенето на ютюня — никотина, е по-малко зло отъ колкото алкохола? И въпрѣки туй ютюнь се пуши ежегодно цѣли планини и пуши се и отъ стари и млади, и отъ лѣкари и простосмъртни! Да, и по въпроса за ютюня най-характерното и интересното е какво ако попитате лѣкаръ, който не пуши, веднага ще ви заяви: ютюня е отрова, не бива да се пуши. Другъ, обаче, който пуши, ни казва: отрова или не, но умѣрено като се пуши, не врѣди.

Сжщото е напр. за пиенето на натурално гроздово вино**) — лѣкаритѣ, които го употребяватъ, безъ страхъ и прѣдубѣждение *твърдятъ, че не е врѣдно*, а други, които, по едни или други причини, не го пиятъ — врѣдно е. Е добръ, когато учени хора — лѣкари, могатъ да иматъ такива крайно противоположни мнѣния за едни и сжщи материи, какъвъ изводъ може да имаме за дѣйствителния животъ? Нашия изводъ е билъ и е *че всичко въ свѣта е и полезно и врѣдно* и че крайноститѣ сж утопични, невъзприемливи и неприло-

*) Посвѣтвяа се на нашитѣ „въздържатели“.

**) Тукъ ние напълно изключваме фабричните спиртове, които се употребяватъ подъ форма на разни мастики, коняци, амери, горчивки и пр., които сж сжщинскитѣ зловрѣдни за човѣшкия организъмъ и противъ които пишемъ и говоримъ отъ 1912 г.

жими въ реалния и разуменъ човѣшки животъ. Съ други думи ние намираме какво нашитѣ „въздържатели“ съ идеитѣ и учението си отиватъ до „болшевишка“ крайностъ, която не ще имъ даде добри резултати; защото „крайнитѣ“ идеи несъзнателно или съзнателно може да се вмъкнатъ въ главитѣ на нѣкои хора, да проживѣятъ извѣстно врѣме, но послѣ — слѣдъ по кратко или по-дълго, тѣ наново изхвъркватъ; защото *нищо неестественно въ свѣта не е дълготрайно*. Примѣри сме имали и имаме колкото щѣте — всѣки ги вижда и знае.

Слѣдъ горнитѣ ни мисли, нужно е пакъ да подчертаемъ какво въ България алкохолици *отъ вино нѣма и не може да има*; напротивъ, базирайки ни на чужди авторитетни изслѣдвания и изучавания, ние смѣло прѣпоръчваме на всѣки българинъ умѣрено пиене на гроздово вино вмѣсто всички други фабрични ракии. Ако нѣкой знае алкохоликъ отъ вино, нека го покаже. А на „въздържателитѣ“ ни прѣпоръчваме да отидатъ между истинския ни народъ, и особено изъ селата, и грижливо и съвѣстно да проучатъ какъ и защо сж живѣли и живѣятъ дѣдитѣ и прѣдѣдитѣ ни па и сега хората си проживѣватъ *нормално* въпрѣки че сж употребявали и употребяватъ, покрай ежедневиия имъ тежъкъ трудъ, *укръпително* българско винце; тамъ — между народа, ще научатъ тѣ що значи *въздържаностъ и трѣзвеностъ* и, може би, ще се засрамятъ отъ собствената си „въздържаностъ“. Защото, наистина, оскърбително е гдѣто нашитѣ „въздържатели“ се силятъ да докаратъ и прѣдставятъ народа ни прѣдъ свѣта, като най-пиянски и нетрѣзвенъ, когато чужденцитѣ знаятъ и твърдятъ обратното, което е вѣрното.

Прѣпоръчваме още на нашитѣ „въздържатели“ да не се залавятъ съ разрѣшение на въпроси, които не сж само отъ тѣхна компетентностъ и особено да не се мчатъ да ги разрѣшаватъ „утопично“; да знаятъ че дѣйствителнитѣ човѣшки злини и пороци се лѣкуватъ *само съ разумни и реални лѣкарства* и да не забравятъ мисълта на древния мъдрецъ Соломонъ: „живота си тече въпрѣки нашитѣ желанія и нежелания, но философъ и щастливъ е този, който знае да го изживѣе по мѣрка“.

Н. ДЕЧЕВЪ.

Какъ трѣбва да се постави бждащето ни лозарство?

Нашето лозарство е въ началото на своето развитие. Неговото разумно направление може да се даде сега така или инѣкъ, съобразно условията и поставенитѣ цѣли. Едно-странчивото развитие на кой да е клонъ отъ земледѣлското стопанство или други поминѣкъ, безъ планъ, е опасно. Това нѣщо може да се допусне и въ лозарството.

Знайно е, че лозата е многогодишна култура. Направенитѣ грѣшки отначало — съ засаждането на недоброкачествени сортове, или други технически грѣшки, безспорно ще коштува доста скъпо на лозаря. За да не се допуска това, нужно е да се даде едно *правилно разрѣшение на бждащето ни лозарство* съ огледъ на бждащето модерно винарствование.

Изработването на общъ планъ за цѣлото Царство, разпрѣдѣлено на райони, като какъ ще се използва гроздовия продуктъ, е неминуемо. Този планъ трѣбва да обгръща всички онѣзи нѣща, слѣдъ реализирането на които лозарятъ да получи най-добри печалби отъ една страна, а отъ друга да се гарантира на държавата едно редовно приходно перо.

За разрѣшението на горния въпросъ, необходимо е да се взематъ подъ внимание редъ условия, а именно: 1) какви сортове грозда (лози) да се застъпятъ, тукъ или тамъ, за вино (бѣло и червено) и за ядене; 2) климатическитѣ, почвени и пазарни условия, отговарящи за вирението на тѣзи сортове, както и пласирането на гроздовия продуктъ и 3) винарствование за бждащъ износъ.

Безразборното засаждане на сортове, съ различни свойства и качества, както поединично така и изобщо по мѣстности, безъ да е направена смѣтка какъ ще се използва този или онзи сортъ, е пакостно за бждащето лозарство и винарство.

При сегашното лозарствование интересно ще бже да се запитаме: били се помислило за нѣкакъвъ износъ сега или слѣдъ врѣме на вина, коняци, грозда и пр.? Кждѣ бихме направили това?

Заградени съ държави силни въ лозарско отношение, не можемъ да се надѣваме на никакъвъ износъ на вина и др. гроздови произведения, особено при тази насока, що е дадена на лозарството ни, безъ всѣкакъвъ планъ.

Прѣдъ насъ сж фактитъ — какъ силно се бранятъ малкитъ и голѣми държави съ прѣграждане пжтя на всѣкакъвъ вносъ на вино съ разни мита, берии и др. Това можемъ ли да направимъ ние? — Не. Не можемъ, защото нѣмаме доброякоствени вина, коняци, ракии и др. за да задоволимъ изтънчения вкусъ на консоматоритъ въ страната. Кога тогава можемъ да разчитаме на износъ, когато всички съсѣдни държави сж ни заминали въ лозарско и винарско отношение?

България е надарена съ всички отговарящи условия за вирението на лозата и добиване на доброякоствени грозда, вина и коняци. При наличността на тѣзи условия, обаче, не сме се загрижили да използваме, както трѣбва, тѣзи условия и развиемъ модерно лозарство и винарство.

Както при всички произведения спасението е въ качеството, а не въ количеството, тѣй може да се каже и при лозарството. Че това е така, че и прѣзъ най-голѣмото изобилие на вина у насъ, прѣди 20—30 години, когато цѣната имъ бѣ 10—20 ст. оката, не сме имали износъ, а само вносъ, — това е цѣлата истина.

Отъ казаното излиза, че ние сме отишли по-далечъ и сме дирили вина и отъ вѣнъ! Да правишъ лозя и да не знаешъ за какво ги правишъ и какво ще става съ продукта отъ тѣхъ е необмислена работа! Не е ли цѣла ирония това?!

Така бѣ поставено старото ни лозарство и винарство и резултатитъ безъ друго трѣбваше да бждатъ такива.

Като вземемъ примѣръ отъ старото лозарство, налага ни се да се позамислимъ за сегашното и бждацето такова. Не е въпроса да се правятъ само лозя и да се надпрѣварваме, но да се види и знае за какво се тѣ правятъ. Не слѣдъ 15-20 год. да дойдемъ до сжщото критическо положение, както прѣди 20—30 год. и да се питаеме какво да правимъ плода и виното? Нима трѣбва да се отива съзнателно къмъ явна икономическа криза въ лозарско отношение? Не е ли най-послѣ прѣсенъ примѣра съ винарската криза въ Франция прѣди 14 години? Защо да не се боимъ

и ние отъ такава криза, щомъ се работи безъ планъ и направление?

Ще възрази нѣкой, може би, че цѣнитѣ на лозовитѣ произведения нѣма да спаднатъ до онѣзи, както прѣди 20—30 год. — Да, но и живота тогава е билъ другъ и нуждитѣ на хората други.

Общочовѣшката война измѣни и още ще измѣнява досегашния строй въ економическо отношение. Ето защо не трѣбва да се самооблачаваме, че ще настѣпятъ пакъ първитѣ, прѣди войната, години.

Едно само, което сме спечелили отъ старото лозарство, а то е нѣколко си стотици хиляди лева отъ износъ на грозде за ядене. А що се отнася до въпроса за конячната индустрия, тя е била непозната или въ своето начало у насъ. Сега, обаче, когато тя е застѣпена, трѣбва да бѣде поставена на здрави начала. Деликатността, финността, вкусътъ и аромата, — вообще всички качества, които рекламиратъ коняка, трѣбва да бѣдатъ запазени и постоянни. Това може да се постигне съ добръ подбрани материали, отъ които ще се добива коняка; отъ начина на приготвянето и съхранението му и пр. Щомъ се говори за материали, не се ли налага сега да се подбератъ подходящи за цѣльта сортове грозда?*)

Кога другъ пѣтъ може да се направи това, ако не сега, когато лозарството е въ своего зачатъ? Най-послѣ не е ли сега врѣме да се замислимъ и съ засаждането на сортове за стафиди въ по-южнитѣ краища на България, кѣдѣто условията позволяватъ това?

Като вземемъ прѣдвидъ всичко казано до тукъ, а така сѣщо и географическото положение на страната и економическата ѣ мощъ, въ сравнение другитѣ лозарски и винарски страни (държави); отличнитѣ почвени и климатически условия, които имаме; незамѣнителитѣ сортове грозда, годни за разни цѣли, дожда се до заключение, че не ще бѣде отъ беззначение още сега да се даде едно направление на зараж-

*) Прѣзъ послѣднитѣ години у насъ се правятъ твърдѣ много фантастични течности, които се разнасятъ и консомиратъ подъ името „коняци“ безъ да иматъ нѣщо общо съ истинската винена ракия (конякъ). Ето защо до като не се унищожи тази фалшива конячна индустрия, напразно и безполезно е да се говори за истинска такава. По въпроса да се види статията ни: „Получаване винена ракия или конякъ“ въ кн. 3 отъ 1920 год. на „Лозарски Прѣгледъ“ (Б. р.).

дающето ни лозарство, въ свръзка съ бждащето ни винарство.

За постигане на горното, лозарската ни плоскостъ трѣбва да се раздѣли така :

1) най-голѣмо пространство да се даде на сортове грозда за вино — бѣло и червено, като бждатъ разпрѣдѣлени по райони съобразно условията за тѣхното вирение, узрѣване и пр. установени отъ дълговѣчната практика; сжитѣ да бждатъ съ добри качества и не много родовити. Засаждането на сортоветъ да става сортирано, а не размѣсено, за добиване на типични вина. Производството на такива вина да става въ голѣмо количество, за да бжде износенъ транспорта за далечни мѣста.

2) Да се даде нужното пространство на сортове грозда за ядене — бѣли и червени, съобразно пазарнитѣ условия.

3) Да се даде едно почетно мѣсто на сортове грозда, отъ които ще се добива конякъ, гдѣто условията позволяватъ за това.

4) Избиране и засаждане на сортове грозда за сушене (стафиди) и то въ райони, гдѣто условията позволяватъ и

5) Най-послѣ подбиране и засаждане сортове за разни други цѣли, като за трошия, рачелъ и пр.

При такова едно планомерно и по-рано обмислено и дадено направление на нашето лозарство, използуването на разнитѣ сортове грозда за разни цѣли ще бжде по-рационално и въ края на краищата безсъмнѣно ще се добие по-голѣмъ доходъ отъ лозарството частно за лозаря и изобщо за държавата.

К. Н. ХРИСТОВИЧЪ.

Ериноза или краста по лозята.

Подъ думата *Ериноза* или *листна краста* наричаме издутоститѣ (пжпкитѣ), които се забѣлѣзватъ много често на горната частъ на листата на лозата отъ ранна пролѣтъ до късна есенъ.

Ако разгледаме внимателно нѣкой нападнатъ отъ краста листъ, ще забѣлѣжимъ по долната му страна, около самитѣ издутини и вътрѣ въ тѣхъ, една мѣхесто-влакнеста тъканъ, която въ началото е бѣла, а отпослѣ, съ течение на врѣмето, става червеникава, тъмно-червена и най-послѣ възчерна.

Въ началото на пролѣтъта, когато космицитѣ сж още бѣли и въ видъ на плѣсень, много често неопитни хора смѣсватъ тѣзи характерни признаци на крастата съ тѣзи на листната балсара. Ето защо трѣбва да се знае: 1) че нападенията на балсарата образуватъ особени желто-маслени петна по горната частъ на листа, на които петна, отъ другата частъ, съответствува праховидна бѣла плѣсень, която лесно се изтрива съ прѣстъ; 2) че балсарата не обезформява листа, като еринозата и не образува никакви издутини и 3) че сжщата изсмуква тъканята на листа и по-сетнѣ го умъртвява.

Листната краста се причинява отъ единъ микроскопиченъ паякъ на име: *Phitoptus vitis*. Поврѣдитѣ по листата се причиняватъ изключително отъ ларвата на паяка, която се забива въ паранхимата на листа и смучи сока му. Отъ ухапванията ѝ се образуватъ познатитѣ ни вече подувания и бѣловлакнеста тъканъ. Къмъ есенъта ларвата се обръща на паяче, което живѣе късо врѣме, колкото да даде животъ на бждащи поколения — ларвички, като ги остави сами да се размножаватъ безъ оплодяване.

Поврѣдитѣ, които причинява еринозата по лозята, не сж наистина страшни, особено при старото ни лозарство, и нашиятъ лозаръ не имъ е отдавалъ почти никакво значение; но случватъ се години, като изтеклата 1920 за пазарджикско напимѣръ, какво извѣстни лозя, въ полето, бѣха тѣй-силено нападнати отъ ериноза, че всичкитѣ имъ листа, къмъ началото на пролѣтъта, бѣха напълно обезформени, подути, на-

тежнѣли вслѣдствие на което вегетацията имъ силно пострада. За щастие болестъта бѣше ограничена и се забѣлѣзваше най-много у по-чувствителния сортъ *Мавруда* и по нарѣдко у Памита.

Листната краста може да бѣде понѣкога твърдѣ опасна за младитѣ прѣчки въ разсадницитѣ, или при новозасаденитѣ лозя, на които може да спре вегетацията и да компрометира пълното имъ узрѣване. Еринозата се цѣри лесно, стига да се прѣдприематъ на врѣме по нѣколко (въ случай на голѣма напасть) прѣскания съ сѣра—по $\frac{1}{2}$ до 1 кгр. на декаръ за разсадницитѣ и по 2—3 кгр. на декаръ за възрастнитѣ лозя. Тѣзи прѣскания могатъ да се комбиниратъ съ прѣдпазительната борба противъ оидиума. Когато болестъта се яви въ малки размѣри, внимателниятъ лозаръ може да реагира като почиства лозето си отъ нападнатитѣ листа и ги изгара.

И. И. ХРАНКОВЪ.

„Зарѣзанъ“ въ Сухиндолъ.

На 10.ІІ. т. г. при единъ разговоръ съ г. Ат. Гитевъ по лозаро-винарски въпроси въ връзка и съ състоялия се и закритъ лозарски конгресъ, неочаквано се натъкнахме на въпроса по прѣдстоящия лозарски празникъ „Зарѣзанъ“. Понеже въ послѣдния лозарски конгресъ се изтъкна и съзна нуждата отъ инспекторъ-организаторъ при Съюза ние, прѣдъвидъ на празника и съ надежда, че бихме използвали послѣдния за общитѣ ни работи и понеже Съюза не разполага още съ сръдства за специаленъ организаторъ, намѣрихме за добръ и умѣстно да заминемъ съ Гитевъ за Бѣла-Черкова, гдѣто нѣма лозарска организация и Сухиндолъ, гдѣто има такава, но, поради „мукаятъсьсь“ и отлагане отъ днесъ за утрѣ, останала индиферентна къмъ Съюза ни.

Впослѣдствие на 12.ІІ. вечеръта съ Гитевъ заминахме и на 13 сутринъта въ 7 ч. бѣхме въ Павликени; тамъ заварихме порядъченъ студъ съ изобилна мъгла и скрѣжъ. Слѣдъ като се позатоплихме, заминахме за Бѣла-Черкова, гдѣто бѣхме посрѣщнати най-радушно отъ г. г. Хр. Тракиевъ, Захари Анге-

ловъ, А. Бакевъ, Цачевъ и много други лозари. Току що бѣхме седнали у г. Ангеловъ, ето че пристигна отъ гр. Търново и г. Ил. Галчевъ въпрѣки чувствителния студъ и непълното му здравословно състояние. Този фактъ, за голѣма наша радостъ и насърчение, за лишень пжтъ ни увѣри въ голѣмата и искренна прѣданность на г. Галчева къмъ общото дѣло, за което и него день положи доста усилия и съдѣйствиe. Ето защо тукъ ние, отъ наша страна и отъ страна на съюза и редакцията, му изказваме сърдечна благодарность.

Още съ пристигането ни въ Бѣла-Черкова разбрахме, че за сжщия день, слѣдъ църковния отпускъ, прѣдстоела сказка отъ г. Калканжиевъ, прѣподавателъ въ тамшния висшъ педагогически курсъ. И ние благодаримъ на непрѣдвидения за насъ случай и на г. Калканжиева, който изказа толкова наврѣмenni, здрави и необорими мисли и истини. А мислитѣ и истинитѣ бѣха по моралния упадѣкъ и умственото крушене и разложение въ днешното общество, мѣрkitѣ за прѣдотвръщане отъ окончателень крахъ и пр.

Слѣдъ хубавата и крайно назидателна бесѣда на г. Калканжиева, ние съ Гитевъ и Галчевъ, въ кратцѣ, изложихме цѣлѣта на посѣщението ни, задачитѣ и цѣлитѣ на Съюза, на „Лозарски Прѣгледъ“ и поканихме бѣлочерковчани да ни подкрѣпятъ въ общата работа. И тукъ ние съ радостъ и голѣма благодарность дължимъ да отбѣлѣжимъ какво бѣлочерковскитѣ лозари, макаръ и късно, отдадоха достатъчно внимание на думитѣ ни и показаха утешителна заинтересованость къмъ едно дѣло, което е и тѣхно.

Нѣщо повече и прави честь на лозаритѣ въ Бѣла-Черкова, гдѣто тѣ признаха (говориха г. г. Ангеловъ, учителя Димитровъ-ако вѣрно сме записали това име, и др.), закѣсняването си и чистосърдечно се даже упрѣкнаха. По този случай дължимъ да отбѣлѣжимъ слѣдното: г. Райковъ, слѣдъ като сжщо призна закѣсняването на бѣлочерковчени и необходимостта отъ мѣстно здружаване и пр., обърна вниманието на събранието и помоли да не се смѣта че него день се туря основата на лозарско-винарското имъ дружество, а да се знае че се възстановява онуй, на което прѣзъ 1914 г. било дадено начало, но впоследствие, по едни и други причини, останало недоорганизирано. Естествено е че, за крайния резултатъ на общата ни работа, горния фактъ нѣма значение.

Слѣдъ събранието и слѣдъ отличния обѣдъ, който г. г. Тракиевъ, Ангеловъ, Бакевъ и др. ни устроиша, ние заминахме за Сухиндолъ, гдѣто пристигнахме къмъ 4 ч. вечертьта. Ние и сега си спомняме и винаги ще си спомняме за чисто-българския приемъ на бѣлочерковчени за вниманието, което отдадоха на думитѣ и позива ни за обща работа, слѣдователно за насърдението имъ; за всичко ние ги молимъ да приематъ повторно сърдечната ни благодарность.

*

На 14. въ 11 ч. прѣдъ обѣдъ множество народъ начело съ музика, файтони, коне, магарета и пѣшеходци потегли за мѣстността „Вощината“; послѣдната се намира на около 2 км. на Юго-Изтокъ отъ селото. Това е една полянка граничаща отъ С. И. и З. съ лозя, а отъ Югъ съ потока „Сопотската“ рѣкичка. Въ срѣдата на полянката, върху единъ голѣмъ камъкъ, се извърши водосвѣтъ, слѣдъ което г. Мънковъ, прѣдседател на мѣстното лозарско-винарско дружество, каза на събралитѣ се за желанието ми да имъ изтъкна цѣлтъ на отиването ни и пр. Впослѣдствие въ нѣколко думи, слѣдъ като изтъкнахъ първостепенното значение на Сухиндолъ въ лозарско-винарско отношение, защото, казаха ми, тамъ има около 12,000 декари хубави и много добръ отглеждани американски лозя, отъ които става ежегодно обръщение въ вино, ракия, и пр. на около 12—15 милиони лева; слѣдъ като имъ припомнихъ за миналогодишната винарска криза и като забѣлѣзахъ какво подобни на нея и още по-лоши трѣбва да се очакватъ; слѣдъ като имъ припомнихъ цѣлитѣ, задачитѣ и значението на съюза ни и на „Лозарски Прѣгледъ“, помолихъ ги да не оставатъ повече индиферентни къмъ тѣхъ, но да укажатъ пълно съдѣйствие. Понеже схванахъ, че нѣкои хора бързаха да обѣдватъ и се веселятъ, прѣустановихъ бесѣдата за другия день.

Веднага слѣдъ туй множеството се разпрѣсна, на голѣми и по-малки групички, и при печени пуйки, кокошки, баници, хубаво и животворяще сухиндолско винце и пр., се започна обѣда. Слѣдъ обѣда и подъ звуковетѣ на музиката, се зави кръшно българско хоро, а подирѣ множеството, въ редъ и пакъ начело съ музиката, си трѣгна обратно. Тукъ е интересно да се отбѣлѣжи традиционния обичай какво на по-

лето, при водосвѣта, обѣда и веселието, не присѣдства женски свѣтъ. Напротивъ послѣ, при завръщането, множество посрѣщачи, начело съ моми, булки, мжже и дѣца, излизатъ чакъ до края на селото; тукъ сжщо е за отбѣлѣзване красивата мѣстна и оригинална женска носия.

Слѣдъ срѣщата на края на селото, множеството продължи по главната улица, като отъ разстояние на разстояние — по площадитѣ, завиваше кръшно хоро образувано отъ женски и мжжки, стари и млади. По-този начинъ и при добъръ редъ шествието продължи до кооперативната винарска изба, която е на Западъ и вѣнъ отъ Сухиндолъ на около 2—250 метра. Тукъ управлението на избата бѣ наредило да бжде почерпенъ всѣки желающъ съ чашка винце, а даже по двѣ-три отъ собственото ѣ производство, а по поляната, до избата, се зави хубавото българско хоро, което продължи до залѣзъ слънце. На хорото бѣ се стекло, може би, цѣлото население на Сухиндолъ и гледката бѣ хубава и мила! И ние сме много доволни отъ виденото празненство още повече, че никждѣ другадѣ изъ България не сме виждали такова чествуване на цѣлогодишния лозарски трудъ!

По този случай ние искрено поздравяваме сухиндолци, а особено сухиндолската жена, която, казаха ни, и по-рано и главно прѣзъ войнитѣ, извършила грандиозни работи по-културата на лозята, и имъ желаемъ благополучие и дългоденствите. Ние желаемъ сжщо, макаръ че този день е празнуванъ, гдѣ повече, гдѣ по-малко изъ цѣла България, да стане дѣйствителенъ и общъ лозарски празникъ, въ който да бжде чествуванъ не само физическия, но и умствения лозарски трудъ; съ други думи въ навечерието на деня на всѣкждѣ лозаритѣ да си устройватъ литературни вечеринки съ бесѣди и сказки по лозарство-винарството, лотарии за благотворителни и културни цѣли, а прѣзъ деня — тоже литературни утра съ бесѣди и пр. Тѣй, мислимъ ние, покрай веселието и приятното, би се постигнало и полезното.

✱

На другия день, 2 ч. слѣдъ обѣдъ, по наша молбаа и съ нареждането и съдѣйствието отъ г. г. Никола Мънкоовъ, Марко К. Вачковъ, Ив. Д. Бошковъ, Ангелъ Сърмовъ, Ив. Машаловъ и др. се състоя добръ посѣтено събрание, на което Хранковъ и Ат. Гитевъ по-обширно изтъкнаха задачитѣ и

цѣлитѣ на Съюза и помолиха сухиндолци за съдѣйствиe и подкрѣпа. Думитѣ и апела ни бѣха подкрѣпени доста енергично отъ г. г. Н. Мънковъ и Ив. Машаловъ. Въ резултатъ сухиндолци записаха нови абонати за „Лозарски Прѣгледъ“, купиха нѣколко отъ „винарството“ на Хранковъ и обещаха да сторятъ всичко възможно за подкрѣпа и засилване на Съюза.

Най-послѣ нека отбѣлѣжимъ какво сухиндолъ има всичкитѣ условия да стане единъ отъ първостепеннитѣ културни и стопанско-економически центрове и ние вѣрваме, че той въ недалечно бъдаще ще бѣде такъвъ. Въ туй отношение мимоходомъ ще споменемъ че, между другитѣ учреждения, голѣма роля ще играе и въ бъдащото кооперативната винарска изба, която за сега прибира гроздето и обработва виното на повече отъ 200 лозари и изобщо доста е направила за мѣстното винарство.

Както изтъкнаха, обаче, директора ѝ г. Н. Мънковъ и прѣдседателя на управитния ѝ съвѣтъ г. Марко К. Вачковъ, въ което и ние се увѣрихме, има извѣстни технически дефекти и неудобства, които по-гроздоберъ причиняватъ голѣми грижи и неприятности, поради което наложително е въ скоро врѣме да бждатъ прѣмахнати. Така напр. двѣтѣ грамадни циментови щерни за врѣние на червеното вино, които иматъ обща вмѣстимостъ 450,000 литри, сж оставени безъ приспособление за изкуственно затопляне;*) ферментационното помѣщение за бѣлитѣ вина е съвършенно открито отъ Изтокъ и сжщо безъ никакви удобства за затопляне и пр. Отъ друга страна поради недостатъчнитѣ сждове, управата на избата се видѣла въ невъзможность да приема повече членове и впоследствие е въ проектъ да построи клонъ, съобразно послѣдната дума на винарската наука и техника, на източната страна отъ Сухиндолъ. Ние пожелаваме на избената управа успѣшно реализиране на замисленото за закрѣпване и модернизиране на мѣстното винарство.

За хубавото българско посрѣщане и отличното гостоприемство на сухиндолци, сърдечно благодаримъ.

*) Ние по принципъ сме противъ циментовитѣ сждове за врѣние и спазване на виното, защото, каквото и да се направи, правилно и редовно врѣние въ тѣхъ не може да се извърши, нито пъкъ може да става зрѣене на готовото вино.

и: И. ХРАНКОВЪ.

Мухлявъ дѣхъ и вкусъ на вината.*)

Мухлявиятъ дѣхъ и вкусъ, заедно съ оцетното вкисване, е единъ отъ най-обикновеннитѣ и честитѣ пороци на българскитѣ вина. А този фактъ е лесно обяснимъ, като се има прѣдъ видъ: 1) че въпросния дѣхъ и вкусъ се придобива най-лесно и често отъ мухлявитѣ сждове, въ които се приготвя и спазва виното и 2) приготвянето на вино отъ мухлясало грозде каквото, особено прѣзъ нѣкои години, се срѣща въ изобилие на всѣкъдѣ.

Отъ току що казаното слѣдва, че този дѣхъ не би билъ тъй разпространенъ, ако хората у насъ почистватъ внимателно и грижливо сждовѣ си, ако ги запазватъ разумно и ако извършватъ тоже разумно гроздобера. Съ други думи никой и никога не би трѣбвало да поставя вино въ мухлясалъ сждъ, ако прѣдварително не е добръ почистенъ, нито мухлясалото отъ гроздоберъ грозде да размѣсва съ доброкачественното. А тъкмо тѣзи основни правила не се спазватъ отъ болшинството наши лозари и винари. Напротивъ ние не на едно мѣсто и не веднажъ сме виждали, божемъ хора наричащи се „винари“, да вършатъ всичко най-примитивно — „по старому.“ А крайно врѣме е туй „по старому“ да се изостави и да се работи съобразно винарската наука и техника, по който начинъ биха се запазвали хиляди литри български вина, слѣдователно биха се избѣгвали многото неприятности и голѣмитѣ загуби.

Както и да е за намаляването на този тъй неприятенъ дѣхъ въ едно заражено вино (ако е слабо развито, може съвсѣмъ да се отстрани), се прилагатъ долнитѣ способности и срдства: 1) прѣди всичко заразеното вино трѣбва веднага да се източи и да се налѣе въ другъ *свършено чистъ* сждъ; отточването да се върши, по възможность, по-бързо и безъ продължителното допиране на виното съ въздуха; инѣкъ този послѣдния причинява извѣстно окисляване, което увеличава мухлявия дѣхъ; това послѣдно обстоятелство да се помни

*) Въ отговоръ на нѣколко молби за лѣкуване.

добрѣ. 2) Заразеното вино се лѣкува съ чисто дървено масло — отъ маслини. Самия способъ се прилага по слѣдния начинъ: за всѣки 100 литри вино се взема по 4—500 гр. масло, което прѣдварително се емулсионира (прѣвръща се, съ силно бъркане, въ пѣнообразна маса), а послѣ се налива въ виното; подирѣ туй послѣдното се разбърква добрѣ, по 2—3 пжти на день, въ продължение на 1—2 дни, оставя се послѣ на покой 2—3 дни, слѣдъ което или се долива бѣчва-та за да излѣзе маслото прѣзъ враната на послѣдната, или, по добрѣ, виното се отточва и налива въ друга бѣчва. Отточването, както е казано по-горѣ, да се извършва безъ виното да се излага на въздуха или поне, ако се излага, да се внимава това да не е продължително. Подирѣ всичко туй добрѣ е виното да се избистри изкуствено.

3) Напослѣдкъ се употрѣбвява съ успѣхъ, вмѣсто маслиновото масло, брашно отъ мутарда; отъ послѣдното се взема 30—50 гр. за 100 литри вино, въ зависимостъ съ силата на мухлявия дѣхъ, и се работи както съ маслото съ разлика, че брашното най-първо се залива въ единъ сждъ съ врѣла вода, разбърква се, оставя се на покой, утайката се отдѣля, а само бистрия разтворъ се налива въ виното.

На край не е злѣ да отбѣлѣжимъ какво мухляво вино, лѣкувано по каквѣто и да било начинъ, трѣбва да се употрѣби въ най-скоро врѣме.

И. И. ХРАНКОВЪ.

Пръскането на лозята и цъвтенето.

Периода за пръскане на лозята настъпва. Разбира се че въ зависимостъ отъ годишното врѣме и атмосферното състояние — топлина и влага, критическия периодъ, за заразата на лозитѣ отъ пероноспората и Оидиума, е по-късенъ или по-ранъ; изобщо, обаче, отъ послѣднитѣ дни на априлъ или началото на май, както бѣ по-стария календаръ, всѣки съзнателенъ лозаръ трѣбва да бже на щрекъ и готовъ за борба.

За съжаление, обаче, и тукъ е умѣстно да посоча на печалния фактъ, който наблюдавахъ дълги години не само въ Варна и варненско, но и другагдѣ — че много лозари почватъ да се готвятъ за I-то пръскане чакъ къмъ Петровденъ смѣтайки и вѣрвайки, съ заблуждение, че опасността за лозитѣ се явява тогава. Благодарение на такъвъ начинъ на дѣйствие не по-малко печално е, гдѣто прѣзъ особено благоприятнитѣ години за развитието на болеститѣ — 1911, 12, 13, 14 па и 1915 и 16 и особено 1920, много лозари не взеха почти нищо отъ лозята си поради горѣказаната лоша практика — пръскаха много късно. Като казвамъ туй трѣбва, обаче, да посоча че, благодарение именно на голѣмитѣ загуби, които прѣтърпѣха въпроснитѣ лозари, „опърничавитѣ“ намаляватъ подъ неумолимата поука отъ лошитѣ имъ и не-своеврѣменни работи.

За пръскането на друго мѣсто въ тази книжка се говори по-подробно. Тукъ намирамъ за полезно да обърна вниманието на едно обстоятелство въ свръзка съ послѣдното — пръскането, а именно: отдавна и мнозина съмъ слушалъ да говорятъ, че, прѣзъ врѣме цъвтенето на лозитѣ, не трѣбва да се пръска нито съ разтворъ, нито съ сѣра на прахъ. И понеже мнозина така отлагатъ и нареждатъ пръскането си че, въ края на краищата, току видятъ какво трѣбва да почакатъ до като лозитѣ прѣцвѣтятъ и понеже, отъ друга страна, знаятъ че прѣзъ него периодъ „не бива“ да пръскатъ — впоследствие пакъ отлагатъ безъ прѣдварително „да сж се споразумѣли“ съ Пероноспората и Оидиума въ

смысль да отложатъ и тѣ „тѣхното прѣскане“ до като се привърши цвѣтенето. Съ други думи такива лозари прѣскатъ слѣдъ като болеститѣ „сж прѣскали“, слѣдователно не само безъ полза, но съ врѣда, защото материяла и работата имъ отиватъ на вѣтъра.

За послѣднитѣ лозари намирамъ за добръ да кажа слѣдното: безъ да отричамъ, че е за прѣдпочитане прѣзъ врѣме на цвѣтенето да не се прѣскатъ лозята, особено съ разтворъ, *) трѣбва да се приеме за положително, благодарение на правенитѣ опити въ чужбина и личнитѣ ми наблюдения, че врѣдата отъ прѣскането прѣзъ периода на цвѣтенето, ако би имало такова, сравнена съ онази, която би послѣдвала отъ едно внезапно и стихийно появяване на болеститѣ, е нищожна и даже не за отбѣлѣзване. Ето защо онѣзи, които по една или друга причина биха се намѣрили прѣдъ съвпадението: цвѣтене и нужда отъ прѣскане, трѣбва, споредъ менъ, да извършатъ, безъ отлагане и колебане, послѣдното.

*) Въ случай, обаче, на дъждовно и хладно врѣме даже се прѣпоръчва прѣскането съ сѣра на прахъ не само като сръдство противъ Оидиума, но и като такова противъ изрѣсяването — сѣрата благоприятствува оплодяването на цвѣтоветѣ, слѣдователно заврѣзването.

До Господина
Министра на Финанситѣ.

София.

Господине Министре,

Подписанитѣ лозари отъ с. Махалата, Плѣвенска околия, прочетохме законопроекта за кръчмитѣ, приготвенъ отъ народния прѣдставитель Ц. Матовъ, и, като заинтересовани, молимъ да се вслушате и въ нашето мнѣние по горѣпоменатия законопроектъ.

Отъ прочитането му ние оставаме съ убѣждение, че се цѣли не унищожението на пиянството, противъ което най-успѣшно ще се дѣйствува чрѣзъ просвѣта и култура, а унищожението на лозарството, най-приятното и доходно занятие отъ земледѣлскитѣ отрасли.

Нима може сериозно да се навежда примѣра съ заповѣдта на царь Крума за изтрѣбване на лозята, за да се запазѣло населението отъ пиянство и да не пропаднѣла България отъ този порокъ, както сж пропаднали тогава Аваритѣ?

Та умна политика ли е тази да се унищожавя цѣла доходна култура, която не е принесла никаква морална поквара на тогавашния Българинъ, за който историята ни казва, че е билъ трѣзвенъ, като умѣрено е употрѣбявалъ натуралния продуктъ отъ своитѣ лозя, за да укрѣпява физическитѣ и моралнитѣ си сили? Нима необмисленитѣ заповѣди на нѣкогашнитѣ български деспоти, необосновани съ нищо отъ дѣйствителния животъ, защото не сж го познавали, ще ни служатъ днесъ за подражание?

Та нашитѣ дѣди и бащи не носѣха ли си натурално вино въ бѣклицитѣ и бѣкълитѣ на оранъ, косидба и жътва, но напиваха ли се и прѣчеше ли имъ попиването на вино да свършватъ полскитѣ си работи и най-правилно и на врѣме? Напротивъ доживѣлитѣ столѣтни старци сж отъ онова добро врѣме, когато въ всѣка земледѣлска кжща имаше освѣжителното винце и прашинена ракия. Кога е ставало въпросъ че Българския народъ е пиянствувалъ? — никога. Едно мнѣние има за него въ Европа и другадѣ, а то

е че е трѣзвенъ. А имало е и има отдѣлни единици, които не само пиятъ, но и пиянствуватъ, но за такива хора има административни мѣрки, както и противъ недобросѣвѣстнитѣ кръчмари, заведенията на които трѣбва да се затворятъ и търгуванието съ натурални мѣстни питиета да се позволява на честни кръчмари и то подъ контролата на властѣта и при опрѣдѣлено врѣме за продажба.

Ние поддържаме, отъ опитъ, безъ да прибѣгваме до медицинската наука, че пиенето на натурални вино и ракия, употребявани умѣрено, е полезно за организма на човѣка, увеличава се енергията и се усилватъ мускулитѣ. Че пиянството е врѣдно не го отричаме, както е врѣдно за организѣма и прѣяждането отъ най-вкуснитѣ ястета. Примѣритѣ, които ни се навеждатъ, за пиянство на други народи, не сж убедителни за насъ, защото тамъ употребяватъ напитки отъ фабриченъ спиртъ, съ разни прибавки, напитки врѣдни за организѣма; а ние се стрѣмимъ, както и въ миналото, да се пиятъ само нашитѣ натурални вина и ракии; и за това сме противъ произвеждането на фабриченъ спиртъ за питиета, а само за индустрията; както сме противъ вноса на вина и разни ракии, защото не сж натурални и сж врѣдни за здравето на народа ни.

Ние дълбоко вѣрваме, че нашия народъ ще си остане все тъй трѣзвенъ и работливъ, както и до сега и ще си употребява виното, като народно питие, както и просвѣтата ще му помогне да е умѣренъ въ всичкитѣ му дѣйствия. А за покваренитѣ елементи—пияници, трѣбва да има строга и солидна административна властъ.

Надѣваме се че рѣшенията на народното ни прѣдставителство нѣма да попрѣчатъ и да спжватъ народното ни лозарство — винарство, за да разрасте до онѣзи размѣри, които е имало по рано, за най-голѣма полза на народа ни и на фиска.

с. Махлата, 10/III. 1921 год.

ПОДПИСАЛИ:

Б. К. Орѣшаровъ
Велчо Г. Бѣлювъ
Горанъ Доковъ
Петръ Иванчовъ
Герго Дановъ
Пѣшо Пешовъ

Свещ. Спасъ Стояновъ
Маринъ Н. Ивановъ
Ив. Г. Бѣлювъ
Никола Парашкевовъ
Трифонъ С. Дундаковъ
Мириновъ Петковъ

За въздържатели и невъздържатели.

Българино, пий и проповѣдвай да се пие умерено гроздово вино, защото е доказано отъ най-авторитетни медици и физиолози, че то е не само хигиенично и здравословно пие, но и *радикално* сръдство противъ алкохолизма. За примѣръ служатъ странитѣ, въ които има изобилно гроздово вино и онѣзи, въ които нѣма, или има много малко.

*

Фарисей, демагогъ и челоуѣкомразецъ е всѣки, който казва, че гроздовото вино причинява алкохолизъмъ.

*

За *честъта* на народа ни „наричащитѣ“ се у насъ „въздържатели“ трѣбва да отидатъ въ Англия, Белгия, Германия, Австрия и другадѣ да видятъ що е алкохолизъмъ, а постѣ да крѣкатъ и врѣкатъ за у насъ.

*

Наричащитѣ се наши „въздържатели“ да благоволятъ да ни кажатъ има ли сжщински алкохолизъмъ въ България, а специално отъ гроздово вино знаятъ ли поне единъ случай и, ако да, кждѣ е той?

*

Нашитѣ „въздържатели“, ако сж истински челоуѣколюбци, какво мислятъ по тютюня — никотина, който невѣроятно много се поглѣща и *особенно отъ младежъта* ни — не намиратъ ли че той е не по-малка отрова отъ алкохола и защо нито думица не произнасятъ за него? Ами специално по поставенитѣ напоследъкъ плакарди изъ софийскитѣ улици украсени — плакардитѣ, съ порнографически женски фигури и великолѣпното: „пушете Енидже“ нищичко не ще ли кажатъ? Ами за кафето и чая и за много още други по-го-лѣми общественни злини?

*

Понеже никога не сме си служили и не ще си служимъ съ театрални маниери и панаиржийски фокуси, привеждаме, въ подкрѣпа на току що казаното, долнитѣ мисли на велики хора, които сж били и сж извѣстни на цѣлия свѣтъ:

Великия Liepig (Либигъ) бѣ казалъ: „Ако нѣкои лѣкари забраняватъ виното то е, защото употребяването на послѣдното унищожава болеститѣ.“ — „Въ районитѣ на моята страна, въ които има лозя, аптекитѣ сж по-малко доходни и се продаватъ евтино — аптекитѣ.“ — „Епидемиитѣ сж винаги по-леки — не буйни, тамъ, гдѣто хората пиятъ натурално вино.“

*

А не по-малко великия Lord Gladston (Лордъ Гладстонъ) ето що е казалъ и писалъ: „Въ срѣдата на 17-то столѣтие Англия много търсѣше лекитѣ французки вина и хората се смѣха и пѣха много въ Съединеното Кралство! Избухнаха войнитѣ между Франция и Велико-Британия и забраниха френскитѣ вина. Хората продължаваха да пиятъ, даже повече отъ прѣди, но спрѣха да пѣятъ: смѣховетѣ бидоха замѣстени отъ каранията и оскотяващитѣ пиянства — плодъ на фабричнитѣ спиртове.“

*

Български „псевдо-въздържатели“, искаме да знаемъ смѣете ли и можете ли да отречете горнитѣ велики и поразителни твърдения — истини?

*

Български лозари, пробудете се и накарайте да спре гаврата по адресъ на Вашия тежъкъ и честенъ поминѣкъ — накарайте да замлъкнатъ „лъживъздържателитѣ“, заблудителитѣ и демагозитѣ; а това Вие можете и имате право да сторите, защото лозата е била и е едно отъ най-благороднитѣ растения на нашата хубава страна, плодътъ ѝ е единъ отъ най-деликатнитѣ и хранителнитѣ и косвенния ѝ плодъ — виното е било, е и ще бѣде традиционно и здравословно българско питие. Протестирайте и отхвърлете обидата — че между Васъ нѣма пиянство, нито алкохолизъмъ.

*

Най-посль нека пакъ припомнимъ на нашитѣ басноказвачи мисълта на древния мждрецъ Соломонъ: „Живота си тече въпрѣки нашитѣ желанія и нежеланія, но философъ и щастливъ е този, който знае да го и изживѣе по мѣрка.“

*

Съ други думи живота иска разумъ, съвѣсть и реалность.

И. И. Хранковъ.

Изъ науката и практиката.

Въ „Индустрия и Търговия“, брѣй 6 отъ тази година, четемъ слѣдното крайно интересно откритие:¹⁾ „Прѣди всичко да припомнимъ съ двѣ думи какво всѣко растение за развитието си изобщо има нужда отъ въздушна вжленна киселина.

Понеже въ днешно врѣме атмосферата съдържа много малко вжленна киселина — едва около 0.03%, когато прѣзъ периода на величественнитѣ лѣсове и изобилната растителность, отъ остатъцитѣ на които сж се образували, прѣзъ течение на вѣковетѣ, днешнитѣ каменни вжглища, тя е била напоена много повече съ тази материя — горниятъ фактъ е породилъ идеята у нѣкои учени какво за да се увеличи плодородието въ земята, трѣбва да се увеличи количеството на вжленната киселина въ въздуха. Отъ тукъ се породила другата идея — да се намѣри източникъ за добиване на ниска цѣна вжленна киселина. Именно въ Рурската областъ (Германия), около гр. Есенъ, гдѣто има много металургически фабрики, отъ коминитѣ на които се отдѣля голѣмо количество вжленна киселина въ видъ на въздушенъ газъ, г. Д-ръ Риделъ се сѣтилъ да я използва, а не да остане и въ бждаще да се разлива безполезно изъ околността.

И, дѣйствително, той изнамѣрилъ способъ за събирането на въздушната вжленна киселина, получилъ патентъ за изо-

1) Откритието и опититѣ иматъ значение и за лозата (Б. Р.);

брѣтението и го приложилъ на практика — първо въ малъкъ размѣръ — сравнителни опити, а послѣ — на обширно. Отъ малкитѣ опити, които правилъ съ домати, получилъ 175% повече отъ наторенитѣ съ вжленна киселина гнѣзда; краставици — 70% повече, спанакъ — 150%, картофи — 180%, бѣкла — 174% и ечмикъ 100% повече.

Именно горнитѣ удивителни резултати, добити отъ опититѣ въ малъкъ размѣръ, насърдчили д-ръ Риделъ, който разработилъ 30 декари земя съ приспособление за наторяване съ въздушна вжленна киселина и вполсѣдствие резултатитѣ били още повече чудесни; така отъ лѣхитѣ посадени съ картофи получилъ 300% повече плодъ!

Споредъ прѣсмѣтанията на Д-ръ Риделъ, ако горѣцитиранитѣ фабрики изгарятъ дневно 4000 тона коксъ, то ще се получатъ 35 милионни кубика въздушенъ газъ съ 20% чиста вжленна киселина. Отъ туй грамадно количество, ако се употреби само частъ, може да се наторятъ цѣли полета чрѣзъ въздуха. И Д-ръ Риделъ вѣрва какво, ако се откриятъ и построятъ специални фабрики за събиране въздушната вжлена киселина, която да се употреби въ земледѣлието, невѣроятното за сега ще стане фактъ, както стана съ електричеството, съ свѣтилния газъ и др., слѣдователно въ земледѣлието би настаналъ голѣмъ прѣвратъ съ грамадни економически послѣдствия“.

Съюзни и дружествени.

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ
на
сп. „ЛОЗАРСКИ ПРѢГЛЕДЪ“
№ 286

София, 17. III. 1921.

о о

*До Почитаемото Мини-
стерство на Земледѣлието и
Държавнитѣ имоти.*

(Отдѣление Земледѣлско).

Тукъ

Понеже „Лозарски Прѣгледъ“ е единственното у насъ лозарско-винарско списание, което, позволяваме си да мислимъ, не е безъ значение за модернизиране и стабилизиране на лозарство-винарството ни; понеже, въ разстояние на една година, ние писахме и молихме директоритѣ на всички сръдни и практически земледѣлски училища (нѣкои по 2 пѣти) да иматъ добрината да прѣпоръчатъ списанието ни и запишатъ желающитѣ си възпитаници; понеже до днесъ нито единъ ученикъ отъ нито едно училище на земледѣлска и лозарска България не го получава; нѣщо повече нито поне една училищна библиотека не го получава, — прѣдъ видъ на всичко туй ние намираме неизлишно да съобщимъ този ненормаленъ и тѣженъ фактъ на почитаемото Министерство, като го молимъ, ако намира за добръ, да покани земледѣлскитѣ училища да абониратъ възпитаницитѣ си. Това правимъ още и затуй, защото една частъ отъ болшинството ни възрастни лозари не обича да чете, друга — обича да чете, но не желае да плаща и трета — нехае. Младежъта, обаче, и особено младежъта отъ училищата, вѣрваме че желае да чете, но, може би, голѣма частъ отъ нея не знае за сѣществуването на извѣстни полезни списания и книги.

Съ почитъ:

Редакторъ: И. И. Хранковъ,

СЪЮЗЪ

на

БЪЛГ. ЛОЗАРИ-ВИНАРИ

№ 297

Гр. София, 19. III. 1921 г.

оо

Много бързо

*До Лозарско-винарското
дружество.*

Въ

Господа,

Бързае да Ви съобщимъ, че Българската Земледѣлческа Банка съ окръжно № 6740 отъ 16 того нарежда до клоноветъ си въ Царството да иматъ за ръководство при раздаването на синия камъкъ слѣдното:

Синия камъкъ ще се продава по три цѣни:

- 1) на земледѣлски кооперативни центри по 18 лева и 80 стотинки килограмътъ;
- 2) на земледѣлски кооперации и лозарски дружества по 19 лева и 50 стотинки килограма и
- 3) на частни лица по 20 лева килограма.

Това като Ви съобщаваме, молимъ Ви веднага телеграфически да ни съобщите Вашето дружество какво количество синъ камъкъ ще иска да получи отъ клоната на Българската Земледѣлческа Банка за членоветъ си, за да го съобщимъ въ Централата, която отъ своя страна ще даде заповѣдь на клоната си въ да Ви прѣдаде това количество по цѣна 19 лева и 50 стот. кгр., цѣна по която ще го получите, ако бихте се отнесли направо къмъ клоната на Банката, но понеже въ наредбата на Земледѣлческата Банка изрично е казано, че на земледѣлскитъ кооперативни центри ще се отстъпва синия камъкъ по 18 лева и 80 стот. кгр., което значи, че за Съюза ще остане като печалба една сума отъ 70 стотинки на килограмъ, молимъ Ви да направите поръчката си чрезъ Съюза. Записването, което отдѣлнитъ лозари сж направили прѣдъ клоната на Земледѣлческата Банка за нужното имъ количество синъ камъкъ, нѣма значение на ангажиментъ и всички лозари, за да могатъ да се ползватъ отъ отстъпката, която се прави, ще трѣбва да получатъ нужния имъ синъ камъкъ само чрезъ дружеството Ви.

Повтаряе да Ви обеснимъ, че на Съюза ни нѣма да прѣвеждате никаква сума, а ще съобщите само отъ какво количество синъ камъкъ има нужда дружеството Ви, ние ще го съобщимъ въ Централата на Земледѣлческата Банка и тая по-

слѣдната ще разпореда до клона си да Ви прѣдаде това количество срѣщу заплащане, т. е. по 19 лева и 50 стот. безъ други формалности.

Значи, по тоя начинъ направена поржката чрѣзъ Съюза, ще му се даде възможность да спечели по 70 стотинки на кгр., съ което ще се подкрѣпи въ единъ моментъ, когато най-много има нужда отъ подкрѣпа.

Съ поздравъ:

Съюзъ на българскитѣ лозари-винари

Постоянно присѣствие:

Ат. Гитевъ

Хр. Тишковъ

Състояниие на лозята прѣзъ м. февруари.

(По свѣдѣния на центр. метеорологич. станция).

1. **Търново.** Лозята сж прѣкарали мѣсеца добрѣ. Не е забѣлѣжено никакво измрѣзване по тѣхъ.

2. **Разградъ.** Риголването на мѣста за нови лозя е продължавало и прѣзъ февруари доста усилено. До края на тоя мѣсець вече сж изриголвани двойно повече мѣста, отколкото миналата година, макаръ лозовиятъ материалъ да е по-скѣпъ. Облагородени лози сж продадени по 5—6 лева парчето, а рѣзниците по 80 стот. до 1 левъ.

3. **Шуменъ.** Усилено е продължило риголване на мѣста за нови лозя. Търсенето на лозовъ материалъ голѣмо и търговията съ него оживена.

4. **Варна.** Макаръ студътъ да е билъ доста чувствителенъ, измрѣзвания, освѣнъ тия, които били констатирани въ началото на есента, вече не е имало.

5. **Бургасъ.** Лозята се намиратъ въ добро състояние. Продължило е успѣшно копането на лозята и риголване на мѣста за нови лозя. Нѣкои лозари сж почиствали излишнитѣ прѣчки отъ главинитѣ. Търсенето на лозовъ мате-

риалъ било слабо. Имало тенденция да се намалятъ цѣнитѣ на лозитѣ.

6. **Сливень.** Топлитѣ дни сж дали възможность на лозаритѣ да привършатъ повече отъ работата си. Рѣзидбата почти привършена, а така сжщо и първа копань.

Напоследъкъ е забѣлженъ голѣмъ застои върху облагороденитѣ американски пржчки и цѣната имъ значително спаднала.

7. **Пловдивъ.** Прѣзъ цѣлия мѣсець усилено риголване на мѣста за нови лозя

Свѣдѣния за лозята и други.

Свѣдѣния за състоянието на лозята въ гр. Станимака.

Доброто врѣме прѣзъ мѣсеца позволи усилена полска работа по лозята. Отриването и рѣзидбата сж почти на привършване. Засаждането на нови лозя е сжщо започнато. За отбѣлѣзване е че много лозя има засадени съ „Отело“ и други хибриди. — „Унгарската болестъ“ е въ своя разгаръ тази година. Нови лозя малко се садятъ по причина на скжпъ материалъ и непродадениятъ мин. тютюнъ у лозаритѣ. Надницата е къмъ спадане, а виното малко къмъ повишение.

Тукашното дружество ни най-малко не е взело инициативата да протестира противъ новиятъ законопроектъ за ограничаване алкохолизма. Това сочи колко силенъ е професионалниятъ интересъ тукъ.

30. III. 1921 год.

Ив. Т-въ.

Прѣзъ изтеклия м. мартъ отриването, рѣзането и окопването на лозята се извърши при най-благоприятни условия. Риголването продължи, но вслѣдствие на нечувано продължителната суша, много отъ приготвенитѣ за нови лозя мѣста останаха още незасадени. Голѣма часть отъ старитѣ ни филоксерни лозя бидоха кои изкоренени, кои съвсѣмъ вече изоставени, а останалитѣ тоже не даватъ добра надежда, така

пржитѣ имъ сж слаби, болни и плаченето имъ сжщо никакво или слабо. Въпрѣки това, мѣстнитѣ лозари продължаватъ да засаждаатъ безразборно въ разни почви още отъ старитѣ лозя. Засадиха се и „разни директни лозя“ и то въ значително количество.

Страшната вѣсть за затварянето на кръчмитѣ, одесеторяване данѣцитѣ и акцизитѣ върху виното, ракията и пр. отъ една страна, и голѣмата конкуренция на бирата и спирта отъ друга, постави лозаритѣ и винаритѣ ни въ пълно недоумение и голѣмо разочарование. Мнозина отъ тѣхъ, проклинайки, заявяватъ че ще се откажатъ за винаги отъ занаята си.

Цѣната на облагороденитѣ 1 кл. лози е 4—5½ лв., на калемитѣ за облагородяване — 50—60 ст. метъра. Работническитѣ надници се движатъ отъ 12—15 лв., за копанъ 20л., 35 лв. за рѣзване и около 100 лв. за облагородяване.

Цѣнитѣ на вината се движатъ между 10—15 лв. за старитѣ отъ реколтата 1918—19 год., а 15—20 лв. за новитѣ отъ 1920 год., а за ракията 80—90 градуса.

гр. Т. Пазарджикъ, 3. IV. 21.

Съобщава:

К. Н. Христовичъ.

ФОНДЪ

ЗА ПОДПОМАГАНЕ СП. „ЛОЗАРСКИ ПРѢГЛЕДЪ“ И СЪЮЗА
НА БЪЛГАРСКИТѢ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

	Прѣносъ отъ кн. 3.	7517.—
77. Ламби Ив. Павловъ, гр. Ст. Загора	100.—	
78. Костадинъ Куртевъ, гр. София.	500.—	
79. Георги Тоневъ, лозаръ, гр. Лѣсковецъ	20.—	
80. Братя Митеви, гр. Ломъ.	160.—	
81. Иванъ Буровъ, гр. София	500.—	
Всичко.	8797.—	

(Слѣдва).

ХРОНИКА

По свѣдѣния, добити отъ извѣстното френско списание *Le Progrès agricole et viticole* се вижда че въ Франция пакъ има, отъ нѣколко мѣсеци, чувствителна лозарско-винарска криза. Тази криза произлѣзла, както се разбира отъ съобщенията, отъ извѣстно свѣрхпроизводство отъ послѣдната година, слѣдователно спадане цѣнитѣ. Между хубавитѣ мисли и разумнитѣ мѣрки, които се прѣпоръчватъ за прѣдотвръщане въ бѣдаще подобни кризи, четемъ и слѣднитѣ: „Борба между класи и съсловия не трѣбва да съществува. Производители, работници, търговци, комисионери, посрѣдници — ние всички живѣемъ отъ виното и всички сме заинтересовани щото винарското положение да бѣде блѣстяще, безъ рискове и възнаградително за всички. За тази цѣль ние прѣдвиждаме една организация, въ която всички заинтересовани отъ лозята и виното трѣбва да бждатъ прѣдставени и ангажирани.“

Тази организация, издържана отъ всички участници въ нея, ще има за цѣль да услужва и направлява продажбитѣ и консомацията на виното съобразно реколтитѣ, за която цѣль се прѣдвижда въ изобилнитѣ години да не се пуска цѣлото количество вино по пазаритѣ, особено много слабитѣ вина; да опрѣдѣля, чрѣзъ специална комисия, състояща се отъ прѣдставители на всички заинтересовани, продажната цѣна на вината, като държи смѣтка за производната стойностъ на послѣднитѣ и пр.; за най-правилна оцѣнка се смѣта онази на спиртния %, както и за ракията; чрѣзъ специални агенти, търговци и

агитатори да урежда износа на вината, да проагитирва употребяването на виното чрѣзъ печата, брошури, живо слово и пр.

Ето какъ мислятъ, разбиратъ и вършатъ въ просвѣтена, културна и демократична Франция — взаимностъ, хармония и разбирателство между всички съсловия. А у насъ? У насъ се говори и върши обратното — особено напоследъкъ се замислюватъ катастрофални мѣроприятия за лозарство-винарството ни. Лозари и винари, бждете на щрекъ и внимавайте, защото поминѣка Ви се сериозно застрашава и то отъ тамъ, отъ гдѣто трѣбва да чакате само подкрѣпа и насърдчение.

Въ кн. 11 и 12 отъ 1920 г. на сп. „Земледѣлие“ г. Д. Илчевъ съобщава за забѣлѣзването, за пръвъ пжтъ въ България, прѣзъ лѣтото и есенята на 1919 г., на гроздовия неприятель *Polychrosis botrana*; именно билъ забѣлѣзанъ въ сливенскитѣ лозя, а прѣзъ есенята по асмитѣ въ София. По поводъ на туй считаме за умѣстно и полезно да отбѣлѣжимъ слѣдното: въ кн. 3 и 4 отъ 1914 г. на сжщото списание „Земледѣлие“ ние отбѣлѣзахме какво още прѣзъ августъ 1909 г. бѣхме констатирани, въ лозето на лозарско-градинарското училище въ Кюстендилъ, лозовия молецъ (*Cochylis ambiguella*), а по послѣ — прѣзъ 1913 г., го намѣрихме въ Евксиноградскитѣ лозя. Впоследствие още прѣзъ 1913 и 1914 години обърнахме вниманието на лозаритѣ за голѣмата опасностъ, която застрашава лозята ни отъ появяването на този лозовъ бичъ и сроднитѣ му —

Пирала (*Oenophthira pilleriana*) и Еудемисъ (*Polycrosis botrana*).

И. И. Хранковъ.

Много интересно. На срѣщата, която имаме на 10. III т. г., а именно Хранковъ, Ат. Гитевъ, Колю Стефановъ, Цивневъ и Мариновъ съ г-на Министра на Земледѣлието Обовъ този послѣдния, между другото, види се за насърчение(?), ни каза: „азъ възнамѣрявамъ да създамъ специаленъ законъ противъ фалшификацията на вината, въ който ще прѣдвидимъ приготвянето на петноти, съ прѣдварителна декларация за тяхъ, като тѣзи послѣднитѣ ще изнасяме въ чужбина(!?), а добритѣ вина ще бждатъ за у насъ“. Значи да се създаде законъ, съ който би се узаконила най-грозната и гибелна фалшификация, която окончателно и за винаги би стабилизирала и модернизирала лозарство-винарството ни и то надолу съ главата! Защото и сега виното ни е дискредитирано — никой у насъ не върва въ натуралността на вината ни, поради което мнозина ги отбѣгватъ и прѣдпочитатъ да пиятъ бира, а какво би станало при евентуалното узаконяване на горната най-катастрофална фалшификация?! Да му мислятъ заинтересованитѣ.

Редактора ни Хранковъ отъ 20. III бѣ сериозно заболѣлъ и едва къмъ 10. того се привдигна.

Поправка. На стр. 91, кн. 3, вмѣсто Бѣлчебъ да се чете Бѣлчевъ.

Много осждително и печално е, гдѣто до сега 1600 души отъ миналогодишнитѣ абонати, нито върнаха 1-а книжка, нито си платиха абонамента, съ което си дѣяние причиниха излиш-

ни разноски на редакцията, понеже послѣдната трѣбваше да отпечати други екземпляри отъ сжщата 1-а книжка за да изпрати на платилитѣ. Такова дѣйствие е въ врѣда на всичкитѣ лозари.

По свѣдѣния отъ Министерството на Финанситѣ прѣзъ 1918 г. сж били описани: 29,771,777 литри вино и разни материяли за добиване плодови ракии 44,525,733; прѣзъ 1919 г. — 49,036,994 литри вино и 54,892,089 литри материяли за ракии и прѣзъ 1920 г. — прѣдполагаемо описано: 46,185,085 литри вино и 51,973,819 литри материяли за ракии.

Лозарско-винарското бюро на М. Недѣлчевъ въ гр. Сливенъ съобщава, че разполага съ специално приготвена сѣра за прѣскане противъ Оидиума отъ фабриката „Шлезингъ“ въ Франция, калиевъ перманганатъ противъ сжщата болестъ, калиевъ карбонатъ за откисляване вина, лакмусова книга и др.

Годишното събрание, състояло се на 20. II т. г., на първата въ България и добръ извѣстна лозарска кооперация „Гъмза“ въ Сухиндолъ е рѣшило, между другото, да командирова директора й г. Никола Хр. Мънковъ и г. Илия И. Хранковъ въ западнитѣ лозарско-винарски страни по въпроси въ свръзка съ проектираното построяване на нова модерна изба (клонъ отъ сегашната) съ всичкитѣ технически и механически приспособления. Ето дѣйствително една лозарска кооперация, която не само приказва, но върши и знае да върши хубави и полезни работи.

== ЛОЗАРИ, ВИНАРИ, ==

НАБАВЕТЕ СИ

„РЪКОВОДСТВО ПО ВИНАРСТВО“

отъ И. И. Хранковъ, II-ро поправено и допълнено издание.

Не се скъпете за 20 л., защото всѣки, който го има, ще избѣгне много неприятности и грижи по приготвянето и обработването на вината си, слѣдователно ще спести стотици и хиляди левове каквито мнозина ежегодно губятъ.

Изданието е отъ Съюза на лозаритѣ и винаритѣ.

За поръчка отъ единъ екземпляръ, да се прибавя по 1.25 л. за изпращане прѣпоръчено.

== ЛОЗАРСКА БАНКА — СОФИЯ ==

Продава франко склада и Варна най-модернитѣ казани (аламбици) „Егро“ отъ Парижъ отъ 200 и 300 литри вмѣстимостъ.

ВЪ СКЛАДА И СОФИЯ:

Ебюлиометри (уреди за опрѣдѣление спирта въ виното), спиртомѣри Гюйлюсакови, лозарски ножици и ножчета Кунде.

Прѣскачкитѣ „ВЕРМОРЕЛЪ“ пристигнаха съ разни запасни части.

НА ПЪТЪ първокачествена рафия.

САЛКЪМОВО СЪМЕ 50 лв. кгр. праща коопер. „Орачъ“ — гр. Бѣла. Настав. съ поръчката безплатно. Отдѣлно 3 лв.

Лозари и винари, четете „Лозарски Прѣгледъ“ и давайте обявленията и рекламитѣ си чрѣзъ него.

Всичкитѣ неплатили абонати да благоволятъ да се издѣлжатъ, ако искатъ да получаватъ списанието.

Тази книжка се изпраща само на онѣзи, които сж се издѣлжили.

За Г-на

Дружество „Гласи“

ул. Тълвенска

ГОТОВИ КЪЩИ отъ им-
пригни-
рано дърво, всъкакъвъ мо-
делъ, по 3—6 и повече стаи,
се продаватъ на много ев-
тини цѣни отъ Сухиндол-
ска Банка — Сухиндолъ,
Общо Винарско Акционерно
д-во „НАСЛАДА“ — София.
Искайте оферти.

ОБЩО ВИНАРСКО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

— „НАСЛАДА“ —

ул. Бул. Фердинандъ № 190

Телефонъ № 1834

Телеграми „Наслада“

Продава на евтини цѣни:

Първокачествена рафия, помпи за вино, човали,
платове. — Искайте оферти.